БИБЛИОТЕКА СССР

МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІХХЕТА!

СЕРДАЛО

Свет | Арадувл 1923 шера дена

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-Г1алг1ай обкома, Нохч-Г1алг1ай АССР Лакхехьарча Советан Министрий Советан орган. Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

№ 6 (2860). | Шинарди, 14 январь. 1964 шу. | Мах 2 кеп.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТА ПЛЕНУМ ГУЛЪЯРАХ БОЛА ХОАМ

КПСС ЦК соцам т1айийцаб КПСС Центральни Комитета арг1анара Пленум 1964-чу шера 10-чу феврале гулйойла, аьнна.

ЦК Пленуме дувца оттаду «Юртбоахама продукци сихха алсамъяккхар духьа удобренеш шерра юкъейоалаяра, хиш дехкилга дег1адоаладара, комплексни механизаци яра, 1илманией хьалха лаьттача опытан карагІдаьиннараш юкъедоаладара ларда т1а юртбоахама производствана сихха интенсификаци ярах» яха дош.

Докладчикалла ч1оаг1ваьа СССР юрта боахама министр нов. И. П. Воловченко.

Союзни республикашкара цу дешá содокладчикаш хургба юрта боахама министраш.

ФИДЕЛЬ КАСТРО МОСКВЕ

Социалистически революце Едини парте Къаман кулгалдара хьалхара секретарь, Куба Республика революционни правительства премьер-министр новкъост Фидель Кастро Рус 1963 шера Советски Союзе веча хиннача хана КПСС ЦК Хьалхарча секретара, СССР Министрий Совета Председатела новкъоста Н. С. Хрущева шиннa а оаг1онна хьаштдолча дешаштa дагвалар а, х1аьта иштта сала1а, Советски Союза 1ана 1алам довза, дол уллача хьунашка чарахье ехар а духьа 1ан замаІахьа ц1аьккха а Советски Союзе вола аьнна хьийхавар.

Новкъоста Н. С. Хрущева из аьхаш хилар кертаг1даьиккхаф кубински революце пхи шу дизар дездеча кхача советски делегацена керте латтача новкъост Н. В. Подгорнега г1олла.

Новкъоста Фидель Кастро новкъоста Н. С. Хрущева ще хьехар г1ад а ~~[illegible]~~ д1ат1а а ийца, укх шера 12 январе СССР-е ва аравалар новкъост Н. В. Подгорненен кубински революце пхи шу дизар дездеча дакъа лоацаш хиннача советски делегаце членашцен цхьана.

Новкъост Ф. Кастрона улув ваьнна венав майор Педро Мирет, майор Альдо Сантамария, майор Рене Вальехо, кхыбола нах.

Советски делегаценен кубински хьалшашцен цхьана иштта Москве венав Куба Республикере СССР посол А. И. Алексеев.

Новкъоста Н. С. Хрущева вехарах 13 январе Москве кхаьчар социалистически революце Едини парте Къаман кулгалдара хьалхара секретарь, Куба Республика революционни правительства премьер-министр Фидель Кастро Рус.

Куба Республикан Советски Союзен паччахьалкхений байракхашца егача Внуковски аэродроме новкъост Фидель Кастронен пуниа улуврча нахан вакъа баха бар КПСС ЦК Хьалхара секретарь, СССР Министрий Совета Председатель Н. С. Хрущев, новкъостий Л. И. Брежнев, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, А. И. Микоян, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, В. В. Гришин, Л. Н. Ефремов, Ю. В. Андропов, П. Н. Демичев, Л. Ф. Ильичев, В. И. Поляков, Б. Н. Пономарев, А. П. Рудаков, В. Н. Титов, А. Н. Шелепин, СССР министрий Совета Председатела заместителаш М. А. Лесечко, К. Н. Руднев, СССР Министраш, СССР паччахьалкхен комитетий председателаш, кхыбола официальни нах.

Везачá хьаьша вакъа бахар Москверча къахьегамхой викаьаш.

Аэродроме вар Советски Союзе Куба Республика г1улакхашта поверенни вола Мануэль Гарсия Фуэнтес, Кубай посольства дипломатически сотрудникаш, СССР-е аккредитованни бола цхьайолча дипломатически правительствашта керте леттараш Советскии дозол дехьарен журналисташ.

Новкъост Кастро зарах сийлен ха оттадир. Куба Республикан СССР-ен паччахьалкхений гимнаш лекхар, йоккхийча топий 21 залпаца къамий салют йир.

Н. С. Хрущевой Фидель Кастросси аэродроме къамаьлаш дир. Новкъостий Н. С. Хрущевен Фидель Кастрон къамаьлаш дукхаза а юкъахдаьккар ч1оаг1г1а деттача т1овраша, хьахозаш ц1ог1арч дар: «Фидель — Хрущев — б1аьшерашка цхьана», «Фидель — Хрущев — б1аьшерашка цхьана», «Даьказла хилва Фидель», «Даьказла хилва Хрущев».

Аэродромера городагахьа, Московски Кремле — везача хьаьша къовстаьча резеденце бахар Фидель Кастрон Н. С. Хрущевн.

Автомашиний картеж чакхйоалаш хиина улицашк проспекташ Кубай а СССР а паччахьалкхений байракхашца хоззьаьр. Транспаранташ т1а — кубински революце баьччага а социализм хьалъеш доаллача Кубай халкъага а вежарий моаршал луш дола дешаш.

Цу самолетаца Москве юха ц1акхаьчар кубински революце пхи шу дизар деадеча дакъа лаца Кубе яха хиина, КПСС ЦК Президиума член, КПСС ЦК секретарь Н. В. Подгорний керте латта советски делегаци.

(ТАСС).

• • •

МОСКВА, 13 январь. (ТАСС) Социалистически революце Едини парте Къаман кулгалдара хьалхара секретарь, СССР Министрий Совета Председатель Н. С. Хрущев волча.

МОСКВА. Столица Октябрьски района 192 юкъерча школа дешархоша боккхача безамца 1омаю КПСС ЦК декабрьски Пленума материалаш.

Х1ана, — йоах бераша, — вайна, химикашта, шерра никъ хьабийлаб. Цар шоаех химикаш лархIа а мегаргба. Кхо шу да укхаза дешархой химе специализаци еш бола. СССР 1илмий Академе химически физика Институте практика чакхьаьккхача лаборанта говзал 1омаю 11-ча классе дешархоша. Пленум хиннача т1ехьаг1а школе лоарх1амболлаш шеръеннай классе йоаца занятеш, цига бераша 1омаду шоаш болх бергболаш, дукхаг1а терко ю х1анзарча химе проблемашта.

Сурта т1а: 11-ча класса дешархой Трешева Татьяна, Никифоров Владимир. Царна дукха ха йовцаш лаборант яха ц1ераш енна.

С. Преображенски сурт. ТАСС фотохроника.

Грозненски крекинг-завода установкай коллективашта юкъе къьастта дика къахьегаш я нов. Бурлакова кулгалду № 5 йолча установка коллектив. Коммунистически къахьегама сийлен ц1и лелаеш я из. Д1адахача шера Ерригсоюзни дакъах ялхазлаг1а преми яьккхар цу коллективо. 1961 шера семилетка план ялх шера кхоачашъяра социалистически деккараш т1а а ийца цу хана дена къахьегама дика толамаш доахаш хьайовг1а тха коллектив, — йоах нов. Бурлакова. Иштта цо къахьегарах из болх бе йолаелче деиз къахьегама опсарле 80 процент совг1а лакхъеннай. Семилетка пхе шера валови продукци арахецара план соатна 14-ча апреле кхоачашъяьй по. Д1адахача шера план 7-ча ноябре кхоачашйир.

КПСС ЦК декабрьски Пленум хьаеллача дена сийленца вакъа бахар уж. Российски Федераце 30 миллиард фонде дизза дакъа лаьцад цар. Планал совг1а лакха дикал йола 71 эшелон доагор арахийцар, х1аьта хий 1,5 миллион совг1а тонн, электроэнерги 450 эзар совг1а киловатт-сахьат, доагор — 371 тонн, катализатор — 153 тонни кхойир установка болхлоша.

Укх кердача шера декабрьски Пленума решенеша къастта ч1оаг1а дог урдоттадаь хьинаре къахьегаш я из коллектив. Х1ара смена нормаш т1ехкхоачашъеш хьайоаг1а им. Клемова, Павловске, Удалова, Исаенко кулгалду бригадаш.

Январь бетта хьалхарча 9 дийнахьа декада планах лаьрх1ачул совг1а цхьа эшелон доагор арахийцад установка болхлоша.

Сурта т1а: (аьрдехьара аьттехьа) установка оператор-профорг Ю. Гречкин, воккхаг1а вола оператор Ю. Павловский, оператор А. Исаенко, Н. Шумейко, машинист С. Мороз болх кхы т1а а тоабарах лаьца беседа еш ба.

Б. Дотмарзиева текст.
И. Плиева сурт.

«ГРОЗНЕФТА» ОБЪЕДИНЕНЕ ГАЛЮГАЕВСКИ НЕФТЕРАЗВЕДКА БУРУВ ДЕТТАРА БРИГАДА БОЛХЛОШТА НОХЧ-Г1АЛГ1АЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТАШ ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-Г1АЛГ1АЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

№ 1 йолча Галюгаевски скважинана дика хамаьхал а йоалаш т1ехк1оарга бурув тохарах а Советски Союзе эггара хьалха 5500 метр проектни к1оаргалга кхачарах а Нохч-Г1алг1ай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамоташ дойла «Грознефта» объединене Галюгаевски нефтеразведка бурув деттача бригада членашта:

ВАЙСАЕВ Имран Ахьмадовича — бурильщика помощника.

ВУЧНЕВ Леонид Яковлевича — бурильщика.

ГАПОНОВ Александр Ивановича — скважинана проводка яра слесара.

ДАУТОВ Руслан Яхьяевича — моториста-дизелиста.

ДУРНЯ Иван Петровича — бурильщика помощника.

ИСМАИЛОВ Израила — бурильщика помощника.

КАЮШНИКОВ Леонид Николаевича — бурильщика помощника.

КОРОТКОВ Борис Максимовича — дизелистий - мотористий смена кулгалхочоа.

КОНОВСКИЙ Александр Семеновича — Галюгаевски нефтеразведка механика.

ЛЫСОВ Георгий Николаевича — бурильщика помощника.

МАГИЛЬСКИЙ Владимир Ивановича — дизелиста - моториста.

МАЛЕЦКИЙ Григорий Леонтьевича — бурув деттача мастера.

ПАЙКО Евгения Ивановнайна — коллектора-лаборанткана.

ПОПОВ Михаил Михайловича — бурув деттара мастера.

РЕБРОВ Виктор Петровича — бурильщика помощника.

РОЕВ Дмитрий Максимовича — дизелиста-машиниста.

СТРОГАНОВ Николай Афанасьевича — бурильщика.

СВИНЦОВ Владимир Степановича — нефтеразведка начальника.

ЦУКАНОВ Стефан Леонтьевича — бурильщика.

ШЕВЦОВ Михаил Георгиевича — бурильщика.

Нохч-Г1алг1ай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель
И. АЛМАЗОВ.

Нохч-Г1алг1ай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
И. СЫЩИКОВ.

ЙОККХА НАГРАДА

1964-ча шеро 8-ча январе хиннача РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Указах производственни толамаш дахарахи Къилбаседа-Кавказски машинникъ билла б1аь шу дизарца дийзаи РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамоташ еннай: Доглаев Джунаида — Гудермесски вакъа дистанце лаькъага хьожача болхлочоа, Кичик Иван Петровича — Грозненски отделене начальника, Новосельцев Александр Ивановича — Грозне вагонни депо техникически хьажара пункта вагонашка хьежачоа. Чижов Михаил Егоровича — Гудермеса локомотивни депо машиниста.

Хьокхам эца царгара

Д1адахача шерах доккха беркат даьлар Назранен производственни управлене боахамашта. Дика хилар ка бола ялаташ, къьастта дика хьийкъар хьажк1аш, шекара свекла, кхыйола культураш. Берригa низ т1абахийта ханнахьа чуйийцар ерригa культураш. Дукхаг1а йолча отделенешка в1ашт1ехьдаьлар гурахьа дув ялаташ ханнахьа д1адийна даха, кхыдараш ле. Кхычахьарчул дикаг1а чакхдаьлар уж г1улакхаш «Назрановский» совхоза Аьлти-Юртарча отделене..

Механизированни звенона керте латта г1орваьнка хьажк1аш лелаер Мальсагов Осман хьалхе а саготдеш вар укх шера шоаш хьажк1аш д1аювргйолча кхай т1а моттигера удобренеш яхкара. Х1ара гектара т1а 20—25 тонн ширдаьина кхо дуллаш боахк Османа кулгалдеча звено механизатораш. Кхай т1а д1адихьа кхо 45—50 тонн хургйолаш кучкаш а еш д1аоттаду. х1ана аьлча царна хов кучкаех латташ хилча кхо дикаг1а дохкалулга а цунах йоахка пайдане х1амаш: азот, фосфор, кальций д1а ца йоалилга а. Долла х1ама теркал де деза х1ара гектара т1ара 115—120 центнер хьажк1аш яха, аьнна т1аийца керда дехкараш кхоачашдара. Къа а дика хьег звено коллективо. Смении нормаш 140—160 процент кхоачашъю трактористаша Костоев Алихана, болхлоша Ганижева 1айшета. Халухаева Любас, кхычар.

Соакха дика хьийкъар отделене шекара свекла. юкъера лаьрх1ача х1ара гектара т1ара 232 центнер яьлар царна, 132 эзар сом пайда хилар боахамa. Из дика кхетаду свекла лелаераша нч. Местоева, Болголовас, Халухаевас, кхычар. Укх шера из культура 450 гектара т1а д1ае а кхы а дикаг1а хьувкъай а лаьрх1ад цар. Цудухьа ч1оаг1а къахьегаш ба х1анз свекла лелаераш. Девна д1акхуьхаш ба уж свекла юврг1олча кхашка ширдаьина кхо. Гектара т1а 25 тонн йилла лаьрх1ад цар. Низи хьинари ца кхоаеш къахьег Оздоева Золобана, Мархиева Довхана, кхычар.

Ледара йиташ отделене гурахьа д1адийна ялаташ хьуекъаделга а. Укхаза толаме къахьег Костоев Умат-Гире, Местоев Хьамида. Дукха т1ехкхоачашъю цар шоай смении нормаш. Х1ара гектара т1а 1,5—2 центнер а кхоачаеш туковни селлкашца д1атосс цар аммиачни селитра. 200-220 гектар гурахьа д1адийнача ялаташ т1а минеральни удобренеш тайсай царех х1аранé. Механизаторий болх лертт1а в1ашт1ехьболккх, удобренеш мишта товса ез д1ахьокх отделене агронома нов. Абадиева.

Хьалацин торонаши Аьлти-Юртара яраш санна яле а ледара лел «Назрановский» совхоза кхыча отделенешка минеральни моттигерен удобренеш товсара балхаш. Масала, б1аьсти культураш д1аювргйолча кхашка 8600 тонн ширдаьина кхо диллен х1аьта гурахьа ка бола ялат д1адийнача 1080 гектара т1а 150 тонн минеральни удобренеш товсен еза Экажкъонгий-Юртарча отделене, цхьабакъда, укх ханналца цу отделене кхашка д1аярадихьа кхо 140—150 тонн мара, дац, 300 гаргга гектара т1а мара тайса яц минеральни удобренеш а. Укх тайпара во леларгбацар болх нагахьа санна лайда а ца эшаш отделене латташ йолча 5 тракторага, шин селлката, ширдаьина кхо д1атоссача машинага, кхо д1акхехьара дина метаргйолча тракторин ялх прицепага болх байтаре.

Кхы а воrl1a латт хьатта хьаьнделга совхоза кхыча отделенешка а: 1аьли-Юрта, Сурхот1а, Пхьилекъонгий-Юрта. Тесса дитах хьаьтташта хий дуллилга а.

КПСС ЦК декабрьски Пленумо юрта боахам сихха де г1абоалабара эггара лоарх1аме лаьрх1ад минеральни моттигерен удобренех, хиш дехкача лаьттаех бизза пайда эцилга. Уж решенеш кхоачашъяра шоай бергига болхлой оаг1цаг1баха беза совхоза кулгалхоша. Отделенешта керте латтараштa д1ахайта деза б1аьстан кийчо яра балхаш иштта ледара леладе йиш йоацилга.

П. АМИРОВ.

ДУЛХ—ПЛАНАЛ СОВГ1А

Назранен производственни управлене боахамашта юкъе дикаг1чарех лоарх1аш я «Алханчуртский» совхоз. 1963-ча шера планал совг1а 350 тонн дулх д1аденнад цар паччахьалкхена. Дукхаг1а дулх дакхара хаддаиза къовсам лоаттабу Даргиева Тамарас. Форова Аниас, Абакумова Любас, Озиркина Надеждас. цар кхоабача хьакхарчашта 1аьсаштен х1ара дена 550—600 грамм т1аккхет. Хьайбашта лертт1а г1улакх дарах в1ешт1ехьдовлл укхаза цу тайпара дика хьокхамаш даха. Хамахьа а рационах доаттIача бесса а тайп-тайпара доакъар деин хьайбашта, хий меладу, ц1енача доаттаду, х1аьта уж чудоахка помещенеш дика й1оах а яьй.

Совхоза отделенешта наггаэггара дукхаг1а дулх д1аденнад паччахьалкхена № 3 йолча отделене къахьегамхоша. Планал совг1а паччахьалкхенна 200 тонн дулх. — иштта ба цар хьокхам! Дика пайда хийнаб совхоза хьайбаш лоаман лаьт1ешка доажадарах. Къьастта дика тоаденнад цига леладаь шинараш. х1аьта деттача доахана дукхаг1а т1атехар шура.

Дулхи шура дукхаг1а дакхара лоарх1аме да ханнахьа г1ожа доакъарш силос 1алашъяр а. Д1адахача шера гурахьа дика 1ан кийчо йир совхоза. 3000 тонн йол, 3600 тонн силос. иштта доакъара лаьрх1а дола ча, комбикорм 1алашъяй укхаза.

В. ТАГУРОВ.

КИБЕРНЕТИКА ЮРТА БОАХАМЕ

Хила йиш йолаш дий ше кхачара йоакхо помидоро ше елга? Инкубаторерча фуо шийла мел й1овхал эш хьахайтилга. х1аьта культиваторо тракторист вар-ванар аьнна д1айийнача х1амашта за ца ма г1ертилга? В1алла дукха ха а яц цу тайпарча хаттарех вайна дош ца хийтта. Цхьабакъда, вай дешошка кибернетикана караг1даьнна х1амаш бахьан делаш дукххачахьé кхоачам хулаш латт фаьлгашна мара дуцаш ца хеза деахараш.

Малаг1а керда х1ама юрта боахама юкъеяха йиш я кибернетикага? АПН корреспондента даьча цу хаттара жоп лу Северщевский Александра, юрта боахама механизаци яра Институте [illegible] 1илмай болхлочо.

Юрте боахаме миссел дукха чоалхамера системаш кутулъенна селлара дукха а тайп-тайпара а материальни, энергетически, информационни потокаш ювцаенна йола кхы производство лаха геттара хила да. Цкъаза сага низ д1аккхачац эшача сухаллен ниисаллен цу потокашта лостам телен уж в1ашт1ехьъяхен.

Хьаацал ош оахам — эггара халаг1а а низ дукхаг1а эшаш а йолча юртбоахама операцеех ца1. Сага трактор лехи, цул балха режимега, оахача к1оаргалга хьеж из. Цу г1улакха трактористо, чархаш йола трактор лехкача хана, цхьан сахьата пхи б1аьннегара эзариега кхаччалца хьовзадийя гобоаккхийт кога, х1аьта гусеничи тракторца лаьтта оахача хана трактор лехкаш йола рычагаш ялх б1аьза таргта д1а-юха ехк.

Из чоалхамерен к1ордабеш болех болх машинах тийша х1ана битац? Фуд цу г1улакха эшар? Эггара хьалхаг1а 1алаьмате дукха а тайп-тайпара а хоамаш гулде деза оахаме процесса ший массайолча оаг1оах, масса тайпарча хьалашка тракторои трактористен беча балха хьокхамех, практике дагадоайш хила мегаш а боарамег1а беш бола болх лоарзаг1бала терлуш а дола х1амаш белгалдаьха хила деза. Цул т1ахьаг1а, гулдаьча хоамашта электронно-лоарх1амаш деча машина новкъосталца анализ е, т1ахха, юххера а, аьтта кийчдара процесса программа оттее, г1елатк браки ца а хулийташ, агрегата балха автоматически корректированни ерг1олча, лостам телача машинашка д1евлар духьа цунна кодировани е еза.

Цу тайпарча методико белггаларча даькъе ше ниса хилар хьахьекхад, масала, муг1арашта юкъе культиваци ю автоматически оператор юртбоахама машиностроена Ерригсоюзни институте хьаеча хана.

Массаза а пропашни культураштa культиваци еча хана тракторист ше хьеж культиватора лапкаш нийса лелий. Цхьабакъда, тракторин агрегат сиха лелача хана хала да д1айийна х1амаш ца хоадаеш чакхвала. Нагахьа санна трактористa кхмметтел хьажк1а хи хоадабергхилар б1оргагуш дале а, цун кхуэргдац агрегат цунна юстарв якхка а из ца хоадабеш бита а. Машина сухалла къувсалургдац сага организмо деча хьисапага.

В1алла дукха ха йоацаш а т1ехьа къоасталургъяц аьнна хеташ яр из проблема. Цхьабакъда, нагахьа санна масса хана а лапашкарча хьалах дола хоамаш хьакйдергдолаш а эшаш йола командаш трактора рулевой управленега д1атерг1олаш а йола электронни датчик культиватора т1а оттайойя, т1аьнинача х1амашта ц1аккха а зедергдац.

Кибернетика принципаш боккха пайда е боалаш юкъеккхаьа йиш йолеш я лаьттах т1айоала х1амаш кхеча. Укхаза а эггара хьалхаг1а хилаиза даргдац лаьтта т1аьда-декъе хиларах, цун т1ерча т1оаннаца а цунна т1аг1олла а делача фон сухалах, цунах чуйолача сердалонах дола хоамаш. боконца белгалъяха еза г1оргьара, 1от1иеахарий, кхыйола биологически природни параметраш, т1айоалача х1амашта цар еш йолча ерригача влияне лоарх1ам а беш.

Белггала аьлча, т1еоа къайлача лаьттана к1алха баьца дaараш кхедеча хана, д1айийна х1амаш сихха т1аялараш рассада дег1аяраш новкъостал деш дола искусственни хьалаш, моллат1ча кхыча производстве а санна, бокъонца эшшача боараме лоаттадеш хила деза. Масала, парсаши помидораши кхеяра йолча теплица кибернетически моделo йиш хулийт т1аьнинача х1амангара шийггара шерра хоамаш хьаэца. Х1анз укх сахьата шийла эшача х1амах бокъонца вайта хоам бе «йиш ч» цуяга. Цу г1уллакха оахаш т1а, лорд1аш т1а, эзеш т1а, помидорий бурилгаш т1а сей атта хоамаш хьалувцалуш йола датчикаш оттайча кхоачам ба. Цу датчикаша хьаргда т1аьнинача х1амах «хий мала» безам ба-бац, цунна сердало кхоачамболаш я-яц, углекисли газ цуяга эшшача боараме кхоачкхачац. Датчикаша зуврг6а лорд1аша беш бола фотосинтеза болх. Х1аьта, нагахьа санна цу тайпара датчикаш исполнительни механизмаца в1ашаг1ийхача, цо автоматически хьаллоаттадергда эшшача боараме й1овхал, фо, хий телилга а. х1аьта иштта д1айийнача х1амашта эшаш йола сердало а. Дукха ха йоацаш Ленинградерча Агрофизически институте тохкамбаь башха-дика кибернетически модель йолча устройства 1алашку д1айийна х1амаш сихха дег1айоаг1арга а ч1оаг1а дийбиа дикен баьца дааараш кхечилга а.

Ч1оаг1а лоарх1амера торонаш гучайоал иом т1аре оалхазараш лелаеча кибернетика юкъе кхарах.

Укхаза эггара хьалха дехкар оахах латт аьлча, из латт, птичнике эггара толашаг1а йола микроклимат оттадарах. Фуаш гулдеча, хоржача, д1айийсдеча автоматически линешта т1ахьожам лоаттабеча системо цар беча балха г1ойленаг1а йола график 1алашъергья. Коа т1аре оалхазараш лелаеча йоккхийча предприятешка балха т1ахьожам лоаттабара ши-шег1а 1омалуш йола автоматаш хьае торо хила а мег д1ахо. Белггала аьлча, пайдане хургда опыт 1оае а цу опыта лерда т1а эффект йоккхаг1а йолаш фуашта инкубаци е а из кхоачаш йола ши-шег1а 1омалу кибернетически оператор хийчъяр.

Геттара дика чекхвакха йиш йолаш да х1анзалца сага мара дулургдац аьнна лeташ хиннача балхашта йиза автоматизаци елга: фуий лоарх1ам белгал котамашка хьожилгеи, коа т1аре оалхазараш лелаеча предприятe ерригача производствана анализ елга, кхыдараш. Цу г1улакха х1анз тохкамаш деш да.

Кибернетико йоккхий перспективаш хьаела хиш деккара даькъе. Укхаза кийчъе йиш я оперативни сигналаш ирригационни механизмех пайда эцара программни методаш. Укх гаргтерча хана боккхача лоарх1аме хила езаш я юртбоахама процессай математически моделаш. Математически модела программаш кийчъеча хана электронни аналогови машинаша, массаза а кхашка деш долча тохкамашца ниисаяча, дикка х1оаиагьергья тохкамаш дара хеиш. Масала, тха институте трактор автоматически лехкаш баьккхача эмо йиш хилийтар т1ахьожама система кодирующи устройства параметраш къоастае. Цунах гучадаьннараш дар Волгоградски тракторни заводе массеха опытни трактор хьаеча хана лерде деккараш.

Тхона хетачох, юртбоахаме кибернетика дег1айоаларо йиш хулийтаргья укх гаргтерча хана кертера мел дола юртбоахама балхайта математически моделаш хьае. Электронни аналогови машиний новкъосталца тохкамаш дергда 1алмана караг1даьннараш сихаг1а юртбоахама производствана юкъедахьер духьа. Цхьабакъда, уж х1анз укх сахьате теоретически лоарх1амаш мара дац. Х1аьта практически хьае йолаьй автоматизированни хьайбай производствашн теплицаши, кийчъяьш ба мобильни агрегатацитa лоаттабергбола т1ахьожам.

Кибернетикан цун методийн новкъосталца колхозашкен совхозашкен сихаг1а пайда эца долалургда советски 1илмахойн агрономий-новаторийн хьалха латтача 1илма-технически уйлакха караг1даьннараш.

Николай ПОСЫСАЕВ.
АПН корреспондент.

КПСС ЦК ДЕКАБРЬСКИ ПЛЕНУМА (1963 ш.) ИТОГЕХИ ОБЛАСТНОЙ ПАРТИЙНИ ОРГАНИЗАЦЕ ДЕКХАРЕХИ

1964 шера 7 январе хиннача КПСС Нохч-ГІалгІай обкома II-ча пленума соцам

«КПСС ЦК декабрьски Пленума итогехи областной партийни организаце декхарехи» КПСС обкома хьалхарча секретара вов. Ф. Е. Титова йича докладага ла а дийгІа, цо йийца а йийца, парте Нохч-ГІалгІай обкома II-ча пленумо массава раьзе а волаш моттаю «Химически промышленность сихха дегІайоалаяр — юртбоахама производство айяран халкъа торо лакхъяран дола лоархІамегІара хьал» яха КПСС ЦК декабрьски Пленума решенеш, цо областной партийни организаце кертерча декхарех цаІ лоархІ уж исторически решенеш практически кхоачашъелга.

КПСС дерригача исторе чухь эгара дукхагІа викалаш болаш яр КПСС ЦК декабрьски Пленум, цун балхаца дакъа лаьцар вах эзар тайпа саго. Коммунистически общество хьалъяра кертерча дешаех лхьаннена вай партина дагайнйиша башха-дика йоккха кхетаче а хиннай дІаэттар Пленум. Дог тешадеш хьахьеххар Пленумо, мел дерагІа, тІагІертта, кхетамца къоасам лоаттабу вай парте, цун Центральни Комитето КПСС XXII-ча съезда исторически решенеш кхоачашъяр духьа, коммунизма материально-техническа бІаза хьаяр духьа.

Сийрдача, чІоагІа тешавеш йолча ноахъоста Н. С. Хрущева доклада тІеи дош хадаш дахча къамаьла тІеи, КПСС ЦК Пленума соцам тІа, Пленуме дакъа лоацаш химичар даьча къамаьлашка дега онлоница, кІоаргта хьаштдолаш, гІулахь чІоагІа доазаш, революционни творчества хьале хьахьекхад эгара иийсагІа а лоаагІа а дола дІахо мамогга химически индустри дегІайоалайра наькъаш, кхоачамбоацараш гучайаьхал, боккхача пачхьалкхен лоархІамера проблемаш гІоттайй, хьаьекхад халкъа боахама химизаци яра сийлахь-доккхача гІулакха юкъе республикаша, крайша, областеша, городаша, предприятеша, колхозаша, совхозаша, Іилман учрежденеша лоаца дакъа.

КПСС ЦК Пленумо шерра программа тІанйиай химически индустри сихха дегІайоалайра а беррагача халкъа боахама химизаци яра а. Цун лоархІамегІарча доакъой производства беррига боарам 1964 — 1970 шерашка 2 — 3.3-зза лакхлургба. хІаьта можха ерригача промышленностера валови продукие дакъа шозза хІана лалаш лиина совзарга. Химическа индустри дегІайоалаяргеи юрта боахама комплекси химизаци яргеи дІалохийтаргда 42 миллиард сом вачв. Промышленностеи юрта боахамаи химизация ец чакхьяьхача мероприятеех хьаьІайоагІа ерригаI шена доход 57 миллиард сом хургъа, хІаьта цо 16 миллиард сом дукхагІа хургІа ворхІ шера хими дегІайоалаеш дахийтача деррига ахча.

КПСС ЦК Пленумо дийза дарга лацаш лаьрхІад, партей халкъен терко химически индустри сихха дегІайоалайра, химена карагІдьйнарех халкъа боахаме технически прогресс яр духьа шерра пайда эцара, юрта боахама продукташ халкъо леладу товараши дІахо дукхагІа хьадара тІаерзаелга.

Советски Іаьдал латтача дерригача шерашка дукхьашка торо хиннай вай пачхьалкхен халкъа эшарш кхоачашдарна юкъарчал дойшаш дувзаленна йолча производства доакхьошка йоккхий капиталовложенеш хьожае.

Йовзаш йола ленински положенеи дегІа а йоалаеш, КПСС ЦК декабрьски Пленумо шин решене тІа коммунизм я Советски Іаьдалой цу тІа беррагача можха электрификаци яри, цу тІа халкъа боахама химизаци яри, аьнна дІахадае доаш лаьхтІал чІоагІа ланкбеннаб хІана химе лоархІам.

Декабрьски Пленум чухьа хинне ца Іеш, дунеи халкъашта юкъе а боккха лоархІам болаш я. Вай можха коммунизм хьалъяр — дунеи ерригача социалистически системан хьалиташа, дунеи халкъашта юкъарча пролетариатен дерригача аламнйа хьалиташа мааххара дола советски халкъа сийлахь-доккха интернационально декхар. В. И. Ленина хьийхад, дунеи халкъашта юкъерча революцена еш йола керттера воздействи вай боахама политикаца ю вай, ахаш. Коммунизм бахьан долаш вай лоаттабеча къовсама толамаш — из а юкъарча революционни гІулакха юкъе, машара, демократе, социализма гІулакх кхетдакхара юкъейозьа, моа бол вергвоаца, ленински парте, дерригача советски халкъа сийлахь-доккха гена.

КПСС Нохч-ГІалгІай обкома II-ча Пленумо белгалдоаккх боахама дени дола партийни кулгал производственни принципах эргадаьккха хийцар бахьан долаш республика партийни организацей организаторски идейно - политически балхе боарам лакхбалар.

Продукци яккхара пачхьалкхен планаш республика промышленносто шерагара шерага тІеххоачашъю. Семилетка 5 шера планаш совгІа яькка ерригаI промышленни продукци 57 миллион сома маьха хІана яц аьнна я. Семилетка пхе шера план валови промышленни продукци яккхара хахал дІъ да хьалха кхоачашъяьй. 1962 шера боарамца нийсъйнча промышленни кІамаш арахецилга 8 процент лакхденнад. Къахьегама овсарле лакхъяра задани 102 процент кхоачашъяьй, продукци яккхарга дІабода мах лохбара чотах алхха 1963 шера 11 бетта 1320 эзар сом яхча кхедаьд, хІаьта деррига а семилетка хьайолаеча дениз — 35 миллион сом хІана кходаьдац аьнна. Мехкдаьттен гази даккхара шера план 16 декабре кхоачашъяьй. Аьттонца чаххъяккхай Советски Союзе эгара кІоаргагІа йола 5500 метр кІоарга «Галюгаевски-1» яха скважина. Старопромысловски майдан тІа тІерча мела юкъера мехкдаьтто кІедж тохаре бакъдир мехкдаьтта доалла керда моттиг гучаялар.

Лакха производственни ньоккалаш дІьхад цу тайпара промышленноста кхыча доакъошкарча болхлоша а.

КПСС ЦК майски (1958 ш.) Пленума соцам кхоачаш а беш, областной партийни организаце белггалара болх чакхбаьккхаб химически промышленность дегІайоалаеча. Укх тІеххьарча пхе шера халкъа боахама цу лоархІамерча дакъага дІаяхийта капиталовложенеш 43 миллион сом совгІа хилар республике. Нохч-ГІалгІай мехка арахецача химически продукце боарам 1958 шераца нийсбича 2,8-зза лакхбеннаб. Синтетически спирт 3 шера дукхагІа даха доладеннад 6-зза, ацетон — 1,8-зза, хьаьна барзаш фенолаш — шозза совгІа.

Парте обкома пленумо лоархІ химически промышленность дегІайоалаеча даьха толамаш КПСС ЦК декабрьски Пленумо хьалхашка оттадаьча декхарашка хьежжа укх хьатІадоагІача ворхІ шера кхоачашбизза барбоацача боккхача балхе юхьиг мара ца хилар.

1963 шерарчул 42 процент дукхагІа лакхъяла езаш я республика химически промышленноста валови продукци 1965 шера, хІаьта 1970 шера—кхозза. Болх беш йола мощностяш эргайоаяаш тоайеп дукхха керда производствашъьаярех чотах семилетка укх тІеххьарча шин шера 33 процент лакхлургба Грозненски химически завода продукце боарам. хІаьта 1965 шера боарамца нийсбича 1970 шера — шозза хІана лаш аьнна.

Мехкдаьтта - химически синтеза продукташ дукххача тоннех арахецилга дегІайоаладаре дІахий бедала база хилариа дувзаденна республике планах хьалъе оттаьай дукха керда химически заводаш производствашъ.

ДІахо дегІайоагІаргьй мехкдаьтта машиностроени. 1965 шу чакхдоаллаш мехкдаьтта аппаратура шозза совгІа дукхагІа арахеца йолалургья «Красный молот» яхача заводе.

Цунна духьа КПСС обкома пленумо белгалдоаккх, парте обкома бюро, КПСС горкомаш, райкомаш, промышленно-производственни парткомаш, советски боахамен органаш мехкдаьттен химически промышленность дегІайоалайра йолча торонех бизза пайда эцара аьттехьа а ца хилар.

1963 шера мехкдаьтта - химически промышленноста объекташ хьалъяра хьожаяьа капитальни вложенеех бизза пайда ийцабац. Шоай ханашка хьалъяь ца йоахаш юкъахйитай Грозненски химически заводера синтетически этилови спирт доаккхача цехий шоллагІа агІа Грозненски крекинг-заводера 21-1А установка, нефтемаслозаводерча парафинови завода шоллагІа агІа. Карабулакски газобензинови завод, кхийола лоархІамера объекташ.

Керда хьалъяь а реконструкцие а йола мехкдаьтта чакхдоахен химически установкаш а производстваш а караерзае эза ханаш тІеххьайоах. Цунна хьалхара беххоаме ца гІишлойий эксплуатацепонникаши хинна ца Іеш, керда процессаш йоккха йоаллача экпромышленни установкашка кхоачамболлаш тохкам ца беш болх чишта бу ца хьожаш, лабораторешка дай тохкамаш мара ларбе а ца уттадеш, опытно-промышленни промышленни установкаш хьалъе проекташ дукхаза а теллаш боле Іилма-тохкамен проектни организацей болхлой а.

Проекти низах 60 процент мара дац Грозненски химически заводе доаккхаш дола полиэтилен, синтетически спирт доаккхари болх беш йолча цехашта реконструкци елга гоадар бахьан долаш ца йоаккхаш дукхе продукци йисай. ХІинзарча хано дІадехараша махкхара дац мехкдаьтта чакхдаькхачен химех хьайоаллачен продукце цхьадола тайпаш (автобензинаш, дизельни доаггор, полиэтилен, кхьидараш). Республике а мехка а дукххача мехкдаьтта чакхдоахачен химически предприятешта аппаратура ца душ йисай «Красный молот» завод.

ГрозНИИ а мехкдаьтта доахача, мехкдаьтта чакхдоахача, химически промышленностерча производстваш автоматизаци яра … тутий филиалий а коллективаша мела къестаду мехкдаьтта промыслашка, мехкдаьтта чакхдоахачен химически заводашка производственни процессашта комплекси автоматизаци яра дешаш.

Ціенхашта кхоачамбоацараш да дІахо химически мехкдаьтта чакхдоахен промышленность дегІайоалаергйола бедала база шерьяра болха юкъе. Республикера буруь детта организацеш керда скважинаш йолх бе йолайийтара планех хоархІа ца ец хьайоагІа дукха ха я, хІаьта цо тІехьадоех мехкдаьтта доалла керда моттигаш тохкилга, караерзаелга, промышленни эксплуатаце йохийтилга. Мехкдаьтта-химически производствана бедал йолча мехкдаьттаца йоалача тазах леттІа пайда эцац.

Машиностроительни промышленносте, гІишлош ечв, республика халкъа боахама кхыдолча доакъошка кІезига юкъекхухь пластмассаши кхийола синтетически материалаши.

Халкъо лелаеча товарий ассортимент шерьяран дика лакхъяран вІалла аьттехьа а кхоачамболаш пайда эцаш яц химически продукци, цу даькъе химе предприятешкара хьакъеста хІамаш а.

КПСС обкома II-ча пленумо белгалдоаккх, республика юрта боахам дегІабовлабара белггалара толамаш даькха хилар. 1953 шераца нийсбича ялат кийчдара боарам 4,9-зза лакхбеннаб 1963 шера, бьаьца дааараш кийчдара — 3,2-зза, шура кийчъяра — 3,1-зза, дулх — 1,9-зза, фуаш — 4,5-зза, тха кийчдара — 2-зза. Общественни сектора пайдане долча баІорахьа хувцамаш хиннай пачхьалкхен заготовкай структуре, къаьстта а хьайбай продукташ яхара. 1963 шера ерригача кийчъяьча продукташта юкъе колхозашкен совхозашкен кийчъяьча продуктай удельни дозал шуриіна 96 процент, дулха — 84, фуашта — 80 процент хилар. 1963 шера деррига даькка ялат 1962 шера даьккхачул 37 эзар тонн дукхагІа а хинна, 26,7 миллион пунтага дІаккхьчар. Пачхьалкхенга доххад 11,8 миллион пунт ялат — планал 3,4 миллион пунт дукхагІа, бьаьца дааараш кийчдара задани тІеххоачашъяьй, дукхагІа йоах хьайбай продукташ.

Цхьабакъда, лаьтта делахара культура лоха хилар, дукххача колхозашкен совхозашкен минеральни а органически а удобренеех, хиш лехкача лаьттаех доал доацаш пайда эцаш хилар, Іилмана карагІдьннарашца хьалха латта опыти производствана кІезига юкъехахьар бахьан долаш республика боахамашта ца доаккхаш дус дукха ялат, дулх, шура, бьаьца дааараш, хоартолаш, кхыйола продукташ.

ДІалахача шера дукха доахан эшаденнад леш а йохка дезараш Іехара дусаш а, хІаьта цо бахьан долаш ца йоаккхаш йисай дукха продукци. 1962 шера яьккхачуница нийсйича 92 процент хилар шура, пачхьалкхенга дІаккхачийтаец 14 эзар тони шура. Хьайбай боахам тІехьабисара керттера бахьан — доахан ю кхабар, царга ю хьажар, уж ю лелаар.

Юртбоахама производство къаьстта ю дегІаух дІадахача шера юртбоахама культурай хьумкъамаш лоха даьхча, ялат, шекара свекла кийчъяра пІанаш кхоачаш ца яьча, юкъара хьайбаш доакъарашца, къаьстта а Ялата-фуаца Іалаш ца даьча Урус-Мартана, Шалья производственни управленей, Советски района колхозашкен совхозашкен.

Юртбоахама продукташ яхарен кийчъярен министерства, парткомашен производственни управленешен тІаьхожам ю лоаттабу колхозийи совхозийи экономика айергйоля мероприятеш кхоачашъяра, хе мал дезар лаьдеи тІехьадуса боахамаш хьалха латтараьчта тІехьанхедара, республика ерригаI колхозаши совхозаши рентабельни яра.

Цхьайола парткомаши производственни управленеши хІанз а бизза мах беш яц юрта боахама продукташ дукхагІа яхара болча минеральни удобреней лоархІама. Сунженски, Грозненски, Наьсарен, Шелковски производственни управленей дукххача колхозашкен совхозашкен ю лоаттаю удобренеш, гуракьа дийнача кІина подкормика яра задани кхоачашъьяц, удобренеш чулоаттае складаши кхоаллеыаши хьалъяц.

Республикерча дукххача колхозашкен совхозашкен бІаьсти хІамаш дІера кийчо ю ю, тІехьайоах фу цІендарен ца дІадувча кондицега кхоачадарен ханаш, болх леттІа вІаштІехьа ца боаккхаш лохача боарамен ю техника ремонт, дикка дІалохадаьдац моттигера удобренеш кийчъярен кхашки дІакхахьарен балхаш. Дукххача боахамашка, къаьстта а Нажай-Юрта, Наьсарен, Шалья производственни управленешкен «Скотооткорма» тресті болх вІаштІехьбаьккхабан массанега а механизаторий говзалаш Іомайтара, массови квалификацей кадраш кийчъяра. Дукххача фермашка доаханна Іан кийчо ю яьй, цар продуктивность лохйойт. дукха дойт.

КПСС обкома пленумо белгалдаккх, агрохимически служба … республике ю лаьтташ хилар, колхозашка, совхозашка, опытни юртбоахамен мелиоративни станцешка, землеустроительни экспедице квалификацеш йолаш, агрохими дика йовзаш бола агрономаш кхоачамболлаш ца хилар, дукхагІдолча боахамашка лаьттан карташи картограммаши ца хилар а, хІаьта долаш дарех а лоадама пайда эцац ца хилар а. Из бахьан долаш минеральни удобренеш дукхзача хьале шоай ханнахь тессац, лаьттай хьовнал, севообороташ миштай, планах бакха лаьрхІа хьувкъам меллаб ца хьежаш тесс.

Юртбоахама продукташ яхарен кийчъярен министерства, парткомаша, производственни управленеша, колхозаша, совхозаша геттара мела лелабу кадраш кийчъяра, агрохимически службана хилаиза яргйоаца база хьаяра, юрта боахама болхлошта юкъе агрохимически гІулакхаш хьекхилга вІаштІехьдаккхара.

Партийни, профсоюзни организацеша, «Знание» яхача общества республикански отделене, Іилманатехнически обществаша кІезига терко ю химически кхетамашкен технически прогрессан пропаганда яра. Газеташа, радиос, телевидене наха юкъе кІезига пропаганда ю химически Іилмашна карагІдаьннарашта, халкъа боахама химизаци ярах болавча пайданна.

КПСС обкома шоллагІча пленумо соцам бу:

1. Мехкдаьтта доаха, мехкдаьтта чакхдоаха, химически промышленность дІахо дегІайоалайра къаьстта чІоагІагІа уйла тІа а йохийташ, 1964 шера промышленностера пачхьалкхен плани социалистически декхарши массадолча хьокхамашта шеко йоацаш кхоачашделга Іалашдара КПСС обкома бюро, парте горкомаши райкомаши, промышленно-производственни парткомаш, юкъьецара партийни организацеш, республика Министрий Совет, министерстваш, управленей, объединеней, комбинатий, предприятей кулгалхой декхарийла бе.

1963 шера хиннача боарамца нийсдича республике мехкдаьттен гази даккхар 1964 шера 20 процент совгІен 1966 шера 60 процентн дукхагІа хулга Іалашде.

Цу белгалдаьча мехкдаьттен гази яккхара боарамашка кхача «Грознефть» объединене кулгалхой декхарийла бе:

— геологотохкамийн буруь деттарен балхий планаш кхоачашъяра де дезар де. мехкдаьттен гази промышленносте дукхагІа Іовелга Іалашде, гуччахьа доалла мехкдаьтта чудерзаделлен мехкдаьтта доалла керда моттигаш гучайоахилгон чакхлакха;

— Вознесенскера Грозне йоагІача мехкдаьтта йровода кертера гІирсаш хьалдаь даха, мехкдаьтта промыслаш кийчъяра балхаш чакхдахь.

2. ГІишлош еча организацей болх дикка тоабелга, мехкдаьттан химически объекташ хьалъяра чІоагІа тІахьожам лоаттабелга, цу объекташка де дезача балхашта а уж ханнахьа болх бе йолайийтара а оттаяь графикаш кхоачашъяра хьалхара гІишлош ечв трестийн управленейн кулгалхой бехктохкам лакхбелга КПСС обкома бюрогара, республика Министрий Советгара, парте горкомашкара, райкомашкара, промышленно - производственни парткомашкара, юкъьецарча парторганизацешкара хьалеха.

Химически мехкдаьтта чакхдоахачен промышленноста управлене, «Грознефтехимзаводаш» яхача объединене, «Грозхимнефтестрой» яхача треста, гІишлой-монтажни управленей кулгалхой 1964 шера ер объекташ болх бе йолайийтара де дезар де декхарийла бе:

— Грозненски нефтемаслозаводе парафин йоаккхача цехий 2-гІа агІа. 39/6 установкеи атмосферно-вакуумни установкеи;

— Грозненски крекинг - заводе молекулярни нацап ду 43-3 установкеи 21-1А установкеи;

— проектно-сметни документаци кийчъелга Іалашде а Арбук яхача поселке полимераш чакхйоахача завода хьалхара агІа, Грозненски химически заводе бутилендивинильни фракции полипропилени хьаю установкаш, Гудермеса районе синтетически каучукен синтетически хьаьнача кислотайн заводаш, 1964—1965 шерий халкъа боахама планашка хьежжа кхыйола объекташ хьалъе йолае а.

Республика гІишлош ечв организацешта 1964—1965 шерашка капитальни гІишлош хьалъяра планаш кхоачашъюлургйола хьалаш хилийтар духьа Нохч-ГІалгІай мехка гІишлой индустре база чІоагІъелгеи цун организацеийн структура тоаелгеи Главсевкавстройгара деха.

3. Пленумо «Грознефтехимзаводы» яхача объединене, мехкдаьтта чакхдоахачен химически промышленноста предприятей кулгалхошкара хьадех йолаш йолча установкашкен цехашкен реконструкци елга, оборудовани керда йоаккхилга, цунна модернизаци елга, цун лард тІа мехкдаьтта … чача продукце дикал тоаелгеи. Юкъьйица мехкдаьтта чакхдаккхара боарам 15 процентал кІезигагІа боацаш лакхбелга Іалашде. Химически продукци йоаккхилга укх шин шера 42 процент лакхде.

Республика, Ставропольски крайя, Дагестански АССР промыслашкара хьауха деррига мехкдаьтта хьачуэцилга Іалашдаре дІиза дарт мел доацар де. Машиназакъашкарча нистернашка ханнахьа мехкдаьтта продукташи мехкдаьттен чулуаттилга Іалашдергдола балхаш чакхдахь.

Чакхйоахаш йола ххачан бедала меттел промышлении производствера хьакъеста хІамаш дукхагІа ухийтилга химически промышленноста предприятей лоархІамегІарча декхарех цаІ ларгІа.

Ацетоно-бутилови заводе дентъа доакъарий дрожжеш кийчду пех сихагІа хьалъяь яккхара де дезар де, юрта боахама эшараш кхоачашдара биопрепараташ дукхагІа хьае.

Технологически процессаш эргайоахаш тоаеча, Іилманен техникаиен карагІдьнкараш производствана юкъяхьоча, продукце дикал тоеча, цо архецарга дІабода мах лохбеча заводской лабораторей, конструкторски бюрой, кхийола инженерни службай лоархІам лакхбе.

4. Мехкдаьтта-химически промышленносте бедала меттел йолхача мехкдаьтта газех биззагІа пайда эцара де дезар чакхлакха промышленностан гІишлош яра кулгалду КПСС обкома бюро, парте горкомаши райкомаши, промышленно-производственни парткомаш, «Грознефть» «Грознефтехимзаводаш» яхача объединеней кулгалхой декхарийла бе, хІаьта цунца дувзаденна:

— Карабулакски газобензинови завод 1964 шера І-ча квартале хьалъяь йоаккхилга Іалашде;

— Вознесенскера Грозне йоагІа газопровод 1964 шера III-ча квартале болх бе йолаялийта;

— 1965 шера болх бе йолайолийтаргйолаш Вознесенски газобензинови завод хьалъе йолае;

— Веное газ йоаллий хьожаш боруь теха ило скважина йикха а тохкамбе а.

5. «Красный молот» яхача завода, «Грозпромстрой» яхача треста кулгалхошкаеен партийни комитеташкарен Пленумо хьадех мехкдаьтта аппаратурин цеха реконструкци яра хьожаяьча капиталовложенеех бизза пайда эцилга а мехкдаьтта чакхдоахачен химически промышленноста эша мехкдаьтта аппаратура дукха а дукхагІа хьаяр Іалашделга а.

6. Грозненски мехкдаьтта Іилма-тохкама института, мехкдаьтта доахача, мехкдаьтта чакхдоахача, химически промышленностерча процессашта автоматизаци механизаци яра йолча Ерригсоюзни институтий филиалий, Грозненски мехкдаьтта института, «Гипрогрознефта» кулгалхойи партийни организацешта декхарийла е, Іилма болхой низаш керда технологически процессаши материалаши хьаяра а кийчъяра а, тохкамий проектированен дикал тоаяра керда процессаш ахпромышленни хьалашка кІоарга а массе оагІорахьара а зерая тохкамбарин Іаьржачен беснш долчен металлашта, хьуина, кхыча маьхерча материалашта меттел синтетически материалех пайда ийзара, мехкдаьттан химически промышленностерча процессашта комплекси автоматизаци яра тІалерзадергдолаш.

Грозненски крекинг-заводера контактни коксоване установка Г-18 промышленни болх бе йолайийтара, Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе Г-49-1 установке вязкости присадкаш яхара, Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе карбамидни депарафинизаци яра балхаш производственникашта цхьана сиха.

7. Производстве хьакъестача хІамаехи даькъе йоацача кхыйолча продуктаехи шерра пайда а эцаш, халкъо леладу товарашин цІагІа лелаю химех яь хІамашн дукхагІа хьаяра а цар ассортимент шерьяри а де дезар дергдолаш химически мехкдаьтта чакхдоахачен промышленноста управлене кулгалхой, КПСС Грозненски горкома, парте Заводскейи Октябрьскийи райкомаш, Грозненски Нохч-ГІалгІайн химически заводаш декхарийла е.

8. Объединенейи предприятейи кулгалхошца цхьана мехкдаьтта, химически, машиностроительни промышленностан гІишлош ечв организацешта, уж доакъош дегІадахкара перспективай лоархІам а беш, мел инженерно-технически болхлой кадраши квалифицировании болхлойи эш хьожилга а шоай ханнахьа уж кийчбаь болхаргбола предложенеш лулга а республика Госплана, профтехобразоване управленена тІадилла.

9. Юрта боахама химизаци механизаци яра, ерригаI дегІайоалаяра, хІаьта ишта Іилмана карагІдьнкарейи хьалха латтача опытахи пайда дикагІа эцара лаьрда тІа 1964 шере а ерригача юртбоахама культурай хьувкъамаши хьайбай продуктивности хІара колхозен совхозен дикка лакхъелга вІаштІехьдаккхара юртбоахама продукташ яхарен кийчъярен министерство, «Скотооткорма» трест, «Грозвино» объединене, парткомаш, производственни управленеш, юкъьанцара, партийни организацеш, колхозийн совхозийн кулгалхой декхарийла бе.

1964 шера ялат 30 миллион пунтал, хоартолаш — 33 эзар тоннал, бьаьца дааараш — 81 эзар тоннал, соми помешки — 79 эзар тоннал, шекара свекла — 200 эзар тоннал кІезигагІа йоацаш яка.

Юртбоахама продукташ яхарен кийчъярен министерства, «Сельхозтехника» объединене, хин боахама управлене, парткомаша, производственни управленеша:

— удобренеш дІа а ийца, эгара дукхагІа хьувкъам тІаккхетийта колхозаш, совхозаш, бригадаш материальни совгІатеша хоастаергйола гІулакхаш бутт ха ялалехьа кийчдолда;

— хиш декха лаьтташ дани тоадеш - шердоаттен хиш деккхача лаьттанка лакхен тешамен хьувкъамаш, къаьстта а дутан хьажкІийн хьувкъамаш, кхедарн база вІашагІйоллалга Іалашдолда;

— хьайика минеральни удобренеш тессаргйолча, гербицидехи лаьттагІера тІаьхьна хІамаш лораеча кхыча средствахи пайда эцаргйолча техникаца колхозаши совхозаши Іалашйойла, уж хьурмат деш лоаттараи нийса еттарал де дезар долда; 1964—1965 шерашка эшачча боарме складаш хьалйойла машиназакъа йистошца, хІаьта колхозашкен совхозашкен — минеральни удобренеш хьачуэца, Іоае, лоаттае капитальни складаш хьалйойла.

10. Производственни управленешца цхьана 20 январь тІакхачалехьа лакха квалифицировании агрохимически служба вІашагІйоллара хьакъехьа предложенеш кийчъяра, юрта боахама химизаци яра дешашта колхозий, совхозий, производственни управленей агрономийи зоотехникийи квалификаци лакхъергйолаш цул хьалха ца болийташ болх дІабодабера, юрта боахама беррагача болхлошта юкъе шерра агрохимически дешаш Іомадара хаакъехьара Ставропольски края Красногвардейски производственни управлене болхлой инициатива а хІаьта ишта агрохимически лабораторега вІашагІйоххаран царна кадраш кийчъяран производственни управленешта, колхозашта, совхозашта практически помкъостал де аьнна тІанйица ГрозНИИ, гор. Грозне промышленни предприятей декхараш а шерра хьаллацара юртбоахама продукташ яхарен кийчъярен министерство, опытни юртбоахама станци декхарийла е.

11. БІаьстан юкъе хІамаш дІаера кийчо еш ханнахьа балхаш чакхдоаьхилга республика партийни, юртбоахама органий, колхозий, совхозий сагогагІа дола декхар лархІа. Бутт ха ялалехьа дІаде фу цІендаь даккха а цхьоалагІча классал лохагІа йоацача дІадуча стандартага ца кхоачале а. БІаьстан юкъе кхашка дергдолча балхашта ерригаI техника кийчъяь яккха, тракторашта шин сменах болх бергболаш механизаторашца ца вІаштІехьъаккхий.

12. Пленумо юртбоахама продукташ яхарен кийчъярен министерство, «Скотооткорма» трест, «Грозвино» объединене, партийни комитеташи производственни управленейи, совхозийн колхозийн партийни организацешта кулгалхой декхарийла бу хьайбай боахама дени дола кулгал, керттера терхам доакъеран дукхагІа дахара тІа а бохийташ хьайле тиедара, ялат дукхагІа дахкара лоархІамаш дечо ханна хьайбай боахам концентрировании доакъарашца бизза Іалашйелга юкъеза- [illegible]

Колхозийн совхозийн юкъарча гІулацара це дозаш сихагІа лебола бийга Іалашде, племенной болх дикагІа вІаштІехьбаккха, Іилманна карагІдьнарашца хьалха латта опыти тІаргерта производствана юкъехаккха. 1964 шера колхозашкен совхозашкен даьккхина дола пулх 15 эзар тоннал кІезигагІа доацаш, шура — 79 эзар тоннал, фуаш—32 миллионал кІезигагІа доацаш хилийтар дукха хьайбай продуктивность дІахо лакхьелга вІаштІехьдаккхина, уж белгальь продукташ дІахо долчача шерашка сихха алсамйоахилга Іалашде.

Денна тІехьожам а лоаттабеш доахана Іа мишта доакхх хьожа, хьайбай фермашкара организаторски болх тоабе, доакъарий бакъонца учет лелаелга, уж меттелоаттаделга, кхоибеши гІойлеш. гІа долча тайпарен царех пайда эцилга Іалашде, доахан лелладарен кхабрен хьалаш тоаде, шура, фуаш, дулх дикка алсамдалта вІаштІехьдаккха.

Юртбоахама продукташ яхарен кийчъярен министерства, производственни управленей, парткомий парте райкомий, колхозийн совхозийн юкъьанцарча партийни, организацей беррига организаторски болх тІаберзабаь хила беза 1964—1965 шерашка юрта боахам дегІабоалабара оттадаь планаши хьоккхамаши социалистически декхараши тешшаме кхоачаш а тІехдоачаш а дара, тІехьашехача совхозийн колхозийн рентабельность лакхъяра, хьалха латтача боахамашта уж тІехьанхедара.

13. Партийни организацей организаторски идеологически балха боарам лакхбелга, предприятейи гІишлошйи, колхозий а совхозий а, Іилма-тохкамен проектни организацей коллективашта деш дола кулгал оьлангара дешто тоаделга, мехкдаьттан химически промышленность дегІайоалаяра а халкъа боахама химизаци яра а оттаяь планаши мероприятеши шоай ханнахьа кхоачашъяр духьа лаьцача социалистически хьоакерте оттилга парте горкомашкара, райкомашкара, промышленни юртайн парткомашкара хьалеха.

14. Химически индустри хьовча комсомоло, нагирхошна дакъа лацара боккха лоархІам а беш, КПСС обкома Пленумо парте горкомаш, райкомаш, парткомаш, юкъьанцара партийни организацеш, ВЛКСМ обком декхарийла ю дикагІа бола комсомольцаш, нагий наха мелнарийн юкъе а оаш мехкдаьтта, химически, машиностроительни промышленностерча болхлойи инженерно-технически кадрайи мугІараш хьалдиза, юрташкара дукхагІа бола нагирхой агрохимически дешар Іомадара юкъеоза, цкъанача болхлошта дикка овсарле болаш къахьега, дешара, культурно сагІа хьалеш хилийтара хьехъахьа йоакхе а.

Юрта боахам айбеча нагирхой хьинар лакхде, къона колхозхойи совхозий болхлойи юкъе а беш, механизаторийн хьайбаш лелладарейи мугІараш хьаллиеа.

15. Химически промышленность дегІайоалаяр дІахо беррига халкъа боахам айбаран халкъа торо лакхъяран дола лоархІамегІара хьал долга, Пленумо оттаяь программ кхоачашъяр, бух сийнача кхаьчача, хІара къахьегамхочунна хьинарах тийша долга республикерча хІара къахьегамхочо кхетадергдолаш Центральни Комитета декабрьски Пленума а КПСС обкома укх пленума а решенеши материалаши къахьегамхошта кІоаргга дІайоваийтара организаторски идеологически балха ерригача средствах, формах, методех пайда эцара КПСС обком, горкомаш, райкомаш, парткомаш, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш декхарийла е.

Кепа йоазон, радиовещане, телевидене керттера уйла дІахо промышленность, химически индустри, юрта боахам айбар духьа, социалистически яхьи коммунистически къахьегама тІехьара болами дегІабоалабар духьа, къахьегамхошта коммунистически кхетам луш партийни, советски, общественни организацешта бу болх хьахьоилар духьа республика партийни организацешен къахьегамхошен лоаттабу къовсам квалифицированнегІа хьагойтара тІаерзае.

• • •

КПСС Нохч-ГІалгІай обкома пленумо белгалдаьккхира, химически промышленность сихха дегІайоалаяра программа республика коммунисташа беррига пачхьалкхен эгара кертера дІахьалхадоаккхаш лоархІамера гІулакх хилийта лаьрхІа.

КПСС обкома пленумо Ленински Центральни Комитете Никита Сергеевич Хрущевга шийнен доаш духь, областной партийни организаце, республика къахьегамхоша КПСС ЦК декабрьски Пленума исторически решенеш толамца кхочашйира.

Житомирски область. Коростышевски производственни управлене «Пути Ленина» [illegible] Н. Г. Зинченко (аьтту агІор).
ТАСС фотохроника.

Партийни вахар

МАШИНАШЪЕРИЙ ДЕКХАР

КПСС ЦК декабрьски Пленума балхага боккхачу безамца хьожуш хилар «Красный молот» заводан машинашъераш. Никита Сергеевич Хрущева доклад, Пленум чекхбаьллачул пос лаьа къамел. Пленума соцам боазийтаб заводан парторганизаци агитаторашца пропагандисташца.

Химически промышленность дегIаяра йоккхийча перспективаша хьанар сендаьккхича заводан коллективо семилетка ихеллагIча шера план хадда хьалха кхочуш а ен, российски миллиардин счета тIа 2,5 миллион соъм диллад.

Мехка химизаци яра гIуллакхна юкъе махулла доккхагIа дакъе лоцийга дувнаш ба хIанз заводан коммунисташ. Дукха ма боццаш хиинача партийни собрание къамел дир Пленуме хиинача заводан директора нов. Колесникова. Заводе хьаеш йола оборудовани тайп мехкдаьтти даккхара а чекхдаккхара а гIуллакхаш кхоачашдеш я йолх цо. Цудухьа химикаш беладца Iалашбар вай балхаца дувзалуш да. ДукхагIа дика оборудовани лургьа вай мехкдаьттахошта, хIаьта цар дукхагIа ялат лургда химикашта, лоецна аьча, заводан коллективо болх дика барга хьежна лургда мехка химизаци еча вай лоаца дикъа. Цу гIуллакха дукха а дика а болх бе безаргба вай. ДIа уйла ая ош. Декача шера 13 эзар тонн мехкдаьтта аппаратура арахеца аьнна план оттаьйр вайна, укх шера 4 эзар тонн — дукхагIа, хIаьта 1970-ча шера 20 эзар тонн из арахеца декхарийла да вай.

Заводан директора ше къамаьлаш дийцача хоадамерча декхарех лаьца дийцар собрание коммунисташа а, Ленински Центральни Комитета хьокъалерча политиках довккхал деш хилар белгал а доахаш хоадамболла предложенеш телар цар массане а. Масала, нагахьа санна, цхьайтайпара аппаратура арахецара план оттайоля хьалхашка оттадь декхарш шоай коллективе дикагIа кхоачашдергда аьнна хетт мехкаьтта аппаратурай цеха начальника нов. Кузнецова.

Мехкдаьтта аппаратураш хьара технологически гIуллакхаш тоаларца, планировании материально - технически кхоачам лоаттабелгея дикагIа вIаштIехьдахарца цеха специализаци еза, аьлар цо.

Массане уйла тIайоадаш къамаьл дир партийно-пачхьалкхен тIахьожама группа кулгалхочо нов. Емельяненкос. Юкъара тIахьожам лоаттабара участок дийна хара ешача хIаране болх бехктокхам лелабе безаш хилара лаьца дийцар цо.

ХIанз. духхьал тха групперец цехий посташкарен общественни контролераш шин бIаьнега дIахоач, аьлар цо. Из боккха низ ба. Бакъда цуна кулгалде, из дIапийсбе-м беза. Цехий партийни организацеша уж дIа-юха цабийсбар бехьаш долаш материалий кхоам ца бара, лерттIа доалла дара, брак яра. къахьегамен технологически дисциплина телхара дукха фантаи а заводе.

Шоашта эшача дукххача хIамах лаьца дийцар кузнечно-прессови цеха начальника нов. Войницка. Штампаш хьапра эшшача маркех дола болат кхоачамлалла ца хиларца къахьегама оасарле лоха я, наст-касташьабе болх боацаш хапаш ухаче. Цеха хьашташ кхоачаш деш бац термически отделене болх а.

Шоай цехий балхашта боккхий новкъарленаш еш дола хIамаш дийцар нормировщикаша ин. Конюховен Рожкося. Масала, инструментальни цеха иня аIсамца баьккхача вIаштIехьдаргдецашьашача бовраме оборудовани хийцъелга, аьлар нов. Конюхова.

Химически промышленность сиха дегIайоалайра йола партен решенеш къоабал а еш, заводан болх тоабарах бола соцам бир собрание хиинача коммунисташа.

К. ТИМОФЕЕВ.

КПСС ЦК Пленума решенеш—вахаря юкъе!

УДОБРЕНЕЕХ БОАЛА ПАЙДА

КПСС ЦК декабрьски Пленуме белгалдаьккхад, хIанз эггара керттера а сиготагIа дола а декхар укх гарггарча шерашка минеральни удобренеш, лаьттан тIаьхьа хIамаш лорию средствашт, кхыйола юрта боахама производство вайра хилайза яргIоаца химически продукташ дукхагIа яхар духьа низ бола химически индустри хьаяра вахош низашн тIадерзаделга хилар.

Минеральни удобренеш — из юрта боахам вайбара лардий лард. Iилмо хьахьокх, хIаьта практико бакъ а ду, органически удобренешца тар а еш, минеральни удобренеех вийса пайда эцаш хилча, ерригача юртбоахама культурай хьувкъам дикка лакхлургга Iалашдеш хилар. Кхай тIа тессача аммиачни селитра хIара тонно гурахьа дувча кIии хьувкъам 2—3 тоннига кхачалца лакхбу, шекара свеклай хьувкъам — 10—12 тонн, силоса лаьрхIа дIайийнача хьажкIий хьувкъам — 25—30 тонн. Суперфосфата тонна техача ялата хьувкъам 1—2 тонн дукхагIа лакхбу, шекара свеклай хьувкъам — 1—1,5 тонн, и. кх. дI.

Горячеисточненски совхозе 1962 шера гурахьа ялат дIаделехьа хIара гектара тIа 1 центнер суперфосфатеи 1 центнер селитран тохаш, хIаьта бIаьстан юкъе хIара гектара тIа 1 центнер селитра теха подкормка а еш хьандаьча 318 гектар долча кхай хIара гектара тIара 34,4 центнер гурахьа дувча кIии аьккхар 1963 шера, ерригача совхозе юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара 24 центнер мара ца аьннача. Цу тайпара, кхо центнер минеральни удобренеш техача, хIара гектара тIара совнагIа даьнна ялат 10 центнер соагIа хилар.

Лаьтташ а климатически хьалаш а цхьатарра долча Горячеисточненски совхозе хIара гектара тIара 24 центнер гурахьа дув кIа даьккхар дIадахача шера, хIаьта Старо-Юртовски совхозе 16,6 центнер мара даккхаэар, хIана аьлча тIеххьарчар удобренеш кIезига етт, лаьтта во хийцду, дукха оасар тIадалийтад иахашка. 1963 шера гурахьа цу совхозе кIа дIалуэргдолча лаьтта тесса ерригача минеральни удобренеш 380 тонн мара яцар, вешта аьлча Горячеисточненски совхозерчул кхозза кIезигагIа. Цу тIа а кIа дIадийна лаьттаж цар дикка дукхагIа а да. Удобренеш дукха тесс № 3 йолча баьца даврий совхозе.

Удобреней чIоагIа тарко ю Грозненски производственни управлене керттерча агронома нов. И. Н. Бачмайова. Цуи хьехамца 1963 шера бIаьстан юкъе цу управлене боахамашка гурахьа дийнача кIина 15 эзар гектара тIа подкормка йир, вешта аьлча, республикерча воккх ерригача управленешка аьр миссел хIана яц аьнна. ХIаьта цунах дика пайда а баьлар—ерригача районо хIара гектара тIара даьккха кIа 19,6 центнер хилар, республике ГIолла юкъера лаьрхIача даьккхар 17,4 центнер мара доацача.

1963 шера гурахьа кIа дIадийнача лаьтта 4650 тонн минеральни удобренеш техар Грозненски управлене боахамаша, подкормка йир 25800 гектара тIа — ерригача республике подкормка яьча лаьттан кхоалагIа дакъа миссел.

1963 шерага кхачалца лоадама минеральни удобренеш ахацар республика боахамашта, уж керттерча даькъе баьна даврашн шекара свеклай тIадургйолча лаьтта тувсар. Ялаташ дIадувча 10 процент хилалал долча лаьттанта а хьажанцар кIезигагIча бовраме мара.

1961 шера республика колхозашеи совхозашей юртбоахама культураш тIайолча лаьтта тайса ерига удобренеш 5.456 тонн мара яцар. 1962 шера — 9380 тонн, хIаьта 1963 шера — 30 эзар тонн соагIа.

Академика нов. П. П. Лукьяненкос КПСС ЦК декабрьски Пленуме ше къамаьл деш хьахьекхар, хIанз вайцига дIаде доладаьча «безостая-1» яхача гурахьа дувча кIина минеральни удобренеш дика хилар, къаьстта а азот доаллараш. Из бакъду вай опытни учрежденешна даьча тохкамаша я. Каргалиновски сортоучастке кIа дIадувргдолча лаьтта хIара гектара тIа 2 центнер суперфосфати 2 центнер аммиачни селитри техача 41,2 центнер кIа даьлар хIара гектара тIара.

Сунженски сортоучастке кIа дIаделехьа а дIадийначул тIехьагIа а 4 центнер азотни, фосфорни, калийни удобренеш тохаро торо хилийтар гурахьа дувча кIии хIара гектара тIара 38 центнер яккха.

Аллха дьувкьай дакхбар духьа йийтта Iац удобренеш. Оасаре хьоар доалаш дола кIа вин межа. Цу гIуллакхо оаршагIъяла еаш я тими.

КIи фийг бузача хана хьоаза лоадама азот долаш лаьттанца. Цу эггара кIина бехктоахмегIа йолча хана кхоачам боллаш азот ца хиларо кIицара белокаш кIезигъю, хьоаро а оасаре доацаш а хулийт.

Ка боаккхача хана гурахьа дийнача кIина азотаца подкормка йича йиш хул белокаш бизза бола фийг кхебе. Гучох, ка боаккхача хана азот ца тоъар бахьан долаш хила тардуш да «безостая-1» яха гурахьа дув кIа вай колхозашкеи совхозашкеи чIоагIача кIия стандарташа маькхара ца хилар. ХIаьта из бахьан долаш пачхьалкхенга дIа ца кхоачаш дукха ялат дус, хIаьта колхозийн совхозийн дукха доходаш а эшалу.

Новкъа дале а, вайцига хIанз а ба кIа дIадуургдолча лаьтта удобренеш, къаьстта а азотни яраш, тоиса кхераш бола специалисташ. Цар доаха бахьан да азотни удобренеш техача кIа Iодуж яхаш. Цхьабакъда, цунах кхера везаш цхьаккха хIама дац.

Гурахьа дуй «безостая-1» яха кIа белгалдоалаш да лорлаш кIезига хиларца, цхьабакъда, хьалт чIоагIа хиларца, ка боккха хиларца. Мел боккхабале а ка лоалургбоацаш да «безостая-1» яхача кIии хьалг, цхьабакъда, хайнахьа из чуэце, хIаьта лаккхача агротехникаца кхеде дезаш из хиларо эггара хьалха латта агротехнически приемаш юкъеяхьанза яргIоацача кхоачаду. Царна юкъе боккха лоархIам болаш я удобренеш.

Белгалдаккха деза, минеральни удобреней бизза лоархIам ца беш бола колхозийн совхозийн кулгалхой, юрта боахама специалисташ хIанз а вай болаш хилар. Кlезига пайда эц царех кIаи кхыйола юртбоахама культураш дикагIа хьувкъаяра.

Аьча кхоачам ба, соахка гурахьа республике хьатIаенача 22946 тонн минеральни удобренеех гурахьа дIадийначa кIина 15791 тонн. а 70 процент мара теха ца хилар. Цу дакъе ехалех а пайда наццабоц аммиачни селитрах.

Пайда ца эцаш дукха удобренеш йисар Сунженски Назрани производственни управленей боахамашка. Ерригача республике пайда ца эцаш йиса минеральни удобренеш 7 эзар тонн соагIа я. 15 — 20 эзар тонн ялат ца довкхаш дисара ниайса да из. Цу удобренеех бизза пайда эца беза гурахьа дIадийнача ялатаишта январен февралей бетташка подкормка еча хана. из болх тIехьабалийтача удобренеех бола пайда кIезиглуш хилар кхета а деш. Цуна цхьана Iаи хаиах пайда эца беза мамогта дукхагIа моттигера удобренеш кхашке дIаккхьара. 1963 шера кхаин кхо дIаккхьара план кхоачашъянзар дукххача боахамаша. Эздлаенеш кхоачашъянзар Назрани, Шелковски, Урус-Мартана, цхьайолча кхича управленеша. Совхозий йакъах пайда а эцаш январь бетта чакхъаккха еза кхоачашъянза йиса хиина кхо дIаозара Iалаш. Минеральни органически удобренеш цхьана нийса тар а еш кхашка тувсаро Iалашдергда юртбоахама культурай хьувкъам лакхбелга.

Н. ФЕДОТОВ,
НохчГIалгIай АССР юртбоахама продукташ яхарен кийчъярен министра заместитель.

Хьае шоайцига

КЕРДА АГРЕГАТ

НХАЙ тIа латт бIаьра ца яйна тайпа агрегат. Трактор-м ше йолча тайпара ма яй, хIаьта цу тайпара прицей хIанналца бIаргайнац. Кхотессарга тара йолаш сана хет из, цхьабакъда, цуи декхар кхы тайпа да. Агрегата гоахьа гулбенна кхд латт. Уж ба минеральни удобренеш дIатуэса керда приспособлени а йоалаеш кхай тIа баьхка Грозненски производственни управлене «Советская Россия» яхача колхоза механизатораш.

— Лаллая, Георгий, — аьлар колхоза председатела Шоиб Абдусаламова.

Трактористо уна сов а воккха, агрегат сихха енар дош уллача кхай тIа гIолла. Цуноа аьтта а аьрда а шинна а оагIорахьа кIай бесса морх латтар. Из арзоба аьлача кхай тIа гIолла дIатессаш хиина аммиачни селитра.

— Хьажал шо, миштаь, — аьлар агронома, рулетка лелтна е хьувдаш. — Итт метр чулоац...

Ишта тоаллавбир кхаьна минеральни удобренеш тесса яьча хьалзарча агрегата. Из кийчъяьй Усть-Лабински механизаторашш лелаечарна тарьяь.

КПСС ЦК декабрьски Пленум хилалехьа хьалхагIа, Краснодаре совещание баха болаш, республикански «Сельхозтехника» управлене начальника Е. Ордовскенен Грозненски РТС керттерча агронома Г. А. Бутовнон Усть-Лабински производственни управленерча цхьан боахаме бIаргадайра цу тайпара агрегата кхай тIа минеральни удобренеш хиштa тессар.

Грозне юха цIаккхачачул тIехьагIа цар РТС специалистаиъа могадир цу тайпара удобренеш тессаргаш кийчъялгч.

РТС ремонтни мастерска заведующе Кузнецов Петр Федоровиче тхона дийцар:

— Схема оттаеча дакъа лоацаш РТС ерига коллектив ер. Из болх дIаболабир керда техника кареерзаяра гIулакха доккхагIа инженер мьалча Михаил Иванович Дуриева, слесаршна Мурадов Салманен Цыганов Михаилен. Цар найса йийар РПТМ-2 тIера аьккхача кузовах (трактора тIехьайийзе лелаю кхашка кхо-тессарг). Цу гIулакха шинь кхо-тессарг хьалъаьйаккхар, тIерен кIалхарн, пескаш доахна диск болабе йолцаллийтар духьа Iоаллар шкаки редуктор йоалла ремкен. Передачай коробкагара диски редуктори нвестаю юкъе йоаллача аьсана. Цу тайпара, хеолача агрегатах йоаллаш керда хIама ш пескаш доахка диски шиеца найда. вож цуна дIа цая яхийтараш РПТМ-2 тIара петкалаш я.

Удобренеш тесса агрегат трактора тIехьайийзай «Белорусь» валах кардан а латта. Трактора двигателе нвестаю конвейера лента, чарак, пескаш доахна диск.

Кердача агрегата болла хьакъехьа ше дувнаш, колхоза агронома Михаил Григорьевич Косьмаина аьлар:

— Цу тайпарча техника тхога йиш хулийтаргьй йоккха аре дIалаьна дадача кхашка етт ан доалаеле удобренеш тайса довла.

Бакъ хета нерргдолеш ма цар дувцар. Агрегата тохкам баьчул тIехьагIа гучадаьлар, цуи бола оасарле тухоин сеилкачул 6—7-зза лаккхагIа хилар. КхоалагIча скоростах лелачо «Беларусь» яхача тракторна цхьан сахьате 12 гектара тIа удобренеш тоьсаргья. хIаьта пхелагIча скоростах лелаеи хилча — 27 гектара тIа. Дийнахьа борхI сахьата болх беш, удобренеш чуйахкен трактор чу даьтта дуттей ха а тIехьа лаьрхIача, агрегата балха оасарле дийнахь 70—80 гектар хургья.

Белгалдоалаш гIуллакх да, цу тайпара агрегаташ хIара колхоза а совхозе мастерске, шоай низашца а шоай чотах а кийчъе йиш хилар. Дукххача боахамаша, массаь, Урус-Мартана производственни управленерча боахамаша, хIоиале а дIайийна из опыт.

М. ПАШКОВА текстн сурти.

ДЕРРИГАЧА ХАЛКЪА ГIУЛАКХ

Укх шера 9-ча январе Нохч-ГIалгIай Пачхьалкхен педиститута актови зале хилар РСФСР Педагогически общества Нохч-ГIалгIай республикански отделене шоллагIа пленум. Пленуме бар Педагогически обществе юридически членаш а, цхьабола боахама кулгалхой а. Гулбеннараша ладийгIар «Педагогически обществе юридически членаша беча балхах», «Школанна новкъостал дара совета балха опытах», «Завода коллективо хьалкхуш йоагIа тIехье коммунистически кхетамца кхера тIехьа деча шефски новкъостала лах», «Педагогически общества школерча юкхьанпарча организацеи юридически членашев цхьона беча балхах» яхача докладашка. Докладаш чакхъаьлча преней къамаьлаш дир педиститута доцента нов. Вылова, № 2 йолча школа-интерната директора нов. Литвинова, № 7 йолча шкерча школа директора нов. Лабедевас, Нохч-ГIалгIай АССР просвещение министра заместитела нов. Демушкина, кхыметтий.

Докладчикаша а преней къамаьлаш деьраша а чIоагIа тIеркам тIабахийта белгалдаьккхар хьалкхуш йоагIа цьона тIехье коммунистически кхетамца кхера дакъе мел боккха лоархIам болаш я общественность. хIаьта из лоархIамора гIулакх деррига халкъо йоа а лаьца кхоачашае деза хилар, цхьайолча предприятей коллективай опытах школашта шефски новкъостал деча предприятешта, совхозашта, колхозашта юкъера буваи тIехь-тIехьагIа чIоагIбеш хила беваш хилар.

Пленуме иштта къамаьл дир цун балхаца дакъа лоацаш хиннача Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета председатела заместитела нов. Кодзоевас.

Дийнача дешаех боагIаш бола соцам тIайийхар Пленуме хинараша.

С. КОТИЕВ.

ЛАЬТТА ХЬАЬНДУ

ЮРТА боахам сиха дегIайоалабара къахьекхара КПСС ЦК декабрьски Пленума решенеш кхоачашъяра хьанар хIанна къахьегаш ба Шаьлан производственной управлене «Джалкъ» совхозе шоллагIча отделене болхлоаш механизатораш. Гурахьа дIадийнача ялатий тIехьа дика хьувкъам хьалкхабара шоашта могар ду цар. ХIара гектар лаьттан тIара дукхагIа хьувкъам! ХIара центнер удобренеш мехулаш дукхагIа пайда эцаш — иштта да цар оперета хаааеш отдаль декхар. Из декхар кхоачашдара укх Iан хана а цхьаькка сахьат доадац цар.

600 гектара тIа отделене гурахьа дIадийнача ка болча ялатай тIа минеральни удобренеш тайсай, хIара гектара тIа 1 центнер аммиачни селитра 1 центнер суперфосфата кхоачайаш.

300 тонн минеральни удобренеш оахи отделене. Уж шоргта а, нагахьа санна царех лерттIа пайда эцача царга дIаяхар а кхьакта къа а юхаметтаоттадергдолга хьотаду укхаь. ХIанзе а дIатIайсай удобренеш шекара свеклада дIаю хьакйоасталаьча 200 гектар лаьтти тIа, хьажаIаш дIаенача а дIатайсай удобренеш. ХIаьта бIаьстах юкъе а дIайайна культураш дегIайоагIача хана а минеральни удобренеш дIатоасара графикаш оттаьй отделене. Юрта боахама культурай хьувкъам лакхбара шоай хьанари Iа еоаш цакъег механизатораша С. Алиева, М. Хамзатова, Х. Зазуева, С. Абдулаева, кхычар а.

М. С. ПЛИЕВ.

КИЙЧА ХУРГДА

Урус-Мартана производственни управлене «Лермонтовский» яхача совхоза центрально-ремонтни механически цеха ремонтникаша дика къахьегама толамаш даькар дIададахача шера. 1964-ча шера 1 январега кхачалехьа 34 культиватора, 31 сейлкана, 30 кхара, 3 комбайна, 5 жаткана ремонт йир цар.

ТIанйца хинна социалистически декхараш хадай хьалхе кхоачаш а даь Ставропольски края Георгиевски производственни управлене коллективи совхозийи механизаторий кхайкарал дог раьза хинна хьалхаьна укх шера хьалхарча кварталe 30 трактора, 9 комбайна, 35 сейлкана ремонт ь йакха 15-ча мартага кхачалехьа 30 культиватора, 20-ча апрелега кхачалехьа 30 кохара, 12 жаткана, 7 комбайна ремонт е дош деннад цар. Цуа соьгIа цар дош деннад планаш лаьрхIачул 7 процент ха кIезигагIа йоае, къахьегама оасарле 25 процент лаккхе.

Уж декхараш дIаэ кхоачашдера къаьстта дика къахьегарца белгалбаьнна ба Тахаев Муса, Райшанов Джавид, Ковалев Николай. Царех хIаране смена норма 150 процент кхоачашъю. ХIара смена нормаш 220—230 процент кхоачашъеш хьинаре къахьегаш ва электрослесарь Бексултанов Ваха, токарь Тальхигов Салаудин, Дахчикаев ЯрагIи.

М. СОСБИКОВ.

* *

КАЛМЫЦКИ АССР. ХIанз а дукха ца я бIаьстан ялаташ дIаде долладала, цхьабакъда, г. Элистерча тиханно-фуни лабораторера балхаш гуттара сиха деннад. Республика колхозашкареи совхозашкареи дукха хьатIаухаш дола дIадув фу дика-ал нийтад толраш ба уж.

Калмыкерча аьттий ахадераша совхозашта сеалагIча шера Даьхен амбарашка 16,5 миллион пунт ялат чутессар. Из толам баьккхара шоашара доагIа дакъа аьлцар лабораторе белхашна а.

СУРТА ТIА: дIадоархIа «Одесская-16» яхача фуд дола кIа наш, тIад хьажаш йола йоккхагIа йола техник-лаборант Л. Т. Авдеенко.

М. Редькина сурт, ТАСС фотохроника,

* *

ШУРА—ДАЬХЕННА!

* * *

ТЕССА ЛЕЛАДУ

Наьсаре производственни управлене «Октябра 40 шу» яхача совхоза ТIай-Юртарча отделене шурий-товарни ферме Кочетова Татьянас болх бу кхо шу да.

Ферма коллективе дика лоархIаш я езаш а я из. Балха тIа массанел а хьалха йоагIа Кочетова. Доакъар дул Iаьсашта, уж чулатта моттиг цIенъю, лерттIа кIелхьарцар ду. Шие балхах цо дувц: «Хаддавза дика гIулакх лоаттаде деза Iаьсашта, цем а болаш цар дуаргдолча тайпара ерга дахха деза доакъар. Юкъьанца укх ферме со бадха еача хана, цкъа оттаьча рационах кхоабар аз Iаьсий. Хьалхарча дийнахьа диллача тайпара доакъар дуллар шоллагIча дийнахьа, иштта массахана я. Аз кхетадир из пайдане доацилга, иштта кхоабача Iаьсашта кIезига дозал тIаилетилга. Йол ата а аьта кIезига силоси комбикормеи тIахьорна хилча дикагIа ю Iаьсаша. Масса хана латташ хила деза царна хьалхашка хий, уллаш хила деза тух. Юккъера лаьрхIача хIара дийнахьа 480—500 грамм дулх тIакхот аз кхоабача Iаьсашта. Укх тIеххьарча кхаь шера бIаьи Iаьсий леладьд аз».

Кочетова Татьянас санна шоай сийлан декхар дизза а тешаме а кхоачашдеш кхы а ба Iаьсий леладераш. Дика хьоккхамаш доахаш я Остряниня Таисия. 40 Iаснит леладу цо хIанз, деррига Iаьсий могаш а дика тоадена я да. Кочетова Татьянаца социалистически къе а яьнна къахьегама толамаш лахара къовсам лоаттабу Таисияс, иштта кхычар.

ХIанз дахка доладеннад шурий-товарни фермера доахан, Iодеш латт Iаьсий. Бакъда, Iаьсашта лаьрхIа йола помещенеш кIезига я. Отделене кулгалхоша а совхозе дирекце а новкъостал де деза Iаьсий леладерашта цу гIулакха.

Во хьалаш да аьа йиш яц доаркашта. ЦIена а лоатам болаш а я доахан латта моттигаш. Бакъда шура-м кIезига йоалла ферме. Дийнахьа еррига а 670—680 килограмм шура яккха езача 540—550 килограмм мара яккхац уххаза.

— ХIанад яз иштта? — хаьттача шурий-товарни ферма бригадира Картоев Болатхана балаваш ува.

— Хац сона, цхьаккха бахьан дац цун, хьалаш дика да, — йоах цо. Нов. Картоева доацаш санна хете а шура хIезига яккхара баьланаш-м долаш да.

Керттердар да доаркий болх лерттIа вIаштIехьбаккхар, бакъда уххаза-м гуш дац из. Картоев Болатхан ферме балха хьожавь тоъал ха я, хIаьта а, цу юкъе ферма болх эргабаккхара цо даь лоадама хIама дац. 1963-ча шера ферма коллективо мел шура аьнихай, хIаьта укх шера малагIа декхар да коллективе хьалхашка латтар хац бригадира.

ЦIенхаштта тоабе безаш ба ферма болх. ДIадоваьйта деза доаркашта шоай декхараш, шерра йоаржае еза царна юкъе социалистически къъ, белхтоабаме еза бова къахьегама дисциплина толлаераш.

Ан. ПЛИЕВ.

Наурски производственни управлене «Терский» совхоза шоллагIча отделене шурий-товарни ферма коллективо доккхий социалистически декхараш тIаийцар 1964-ча шера.

КЪОВСАМ ЛОАТТАБУ

Хьалха латтача доаркаша Лупева Марияен Кадырова Маликатен дош деннад хIара кхоабача Iаьттагара 2550 килограмм шура яккха, аьнна.

Хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдеш ба доаркаш. Оттаь рационни балха порядоки я ферме.

Сеца, доахан деттаехьа дукха а хьалха силос, бардкх концентраташи теха ча дул доахаша. Из доакъар дикь доалааше доахан детта болалу доаркаш. Дика ду доахана шура. Цул тIехьагIа хьайбашта хий моладу, 30—50 минута цIенача фега лоаттаду. ХIаьта хьайбаша хий молача хана а уж арадаьна латтача хана а помещенеш цIенъяь боал доаркаш беже Iуйн. цар лостамбу доахан латтача моттигашка. Иштта вIаштIехьбаьккхача балхо шура йоаккхилга лакхду. Масала, 30 декабра пачхьалкхенна 685 килограмм шура дIаеннайле 8 январе ферма коллективо пачхьалкхена дIаенней 728 килограмм шура.

Нагахьа санна дикагIа йолча доарка Кадырова Маликата декабра тIеххьарча деношка ше кхоабача доахана группагара 83 килограмм шура аьнкка яле хIана хIара дийнахьа 102 — 108 килограмм шура йоаккх, хIаьта Лупева Марияс хIара дене 25—30 килограмм дукхагIа йоаккх шура декабрь беттачул. Иштта дукхагIа шура йоаккх шурий-товарни ферме кхычa доаркаша а.

Д. ПОЛЯКОВ.

БIаьстанга кийчлуш...

Сунженски производственни управлене боахамашка хадданза къовсам лоаттабу гурахьа дIадийнеи бIаьсти дIадуургдолеи ялаташ хьувкъадара. Минеральни моттигерчен удобренешна кхаш тоадара балхаш эггара дикагIа лел «Победа» колхозе. Гурахьа дIадийнача дукхагIа долча ялаташта минеральни удобренеш тайса а хIаьта хьажкIаш, свекла, кхартол, кхыйола культураш дIаe лаьрхIача участкашка 5 эзар тонн соагIа шир-давина кхо даьла а баьнаб полеводашн механизатораша. Дика лел колхозе юрта боахама техникана ремонт ейга а. Тоаь йоалаш латт ерига тракторни инвентари.

Ялаташ хьувкъадара беррига низ тIабахийтаб Ленина хIараккa боахамa ааьхолоша а. ХьажкIаш, свекла, кхартол дIае езача кхашка, хIара гектара 18 — 20 тонн кхоачаш ширдаьнна чхо диллад цар, хIаьта гурахьа дIадийнача ялаташта минеральни удобренеш тайса боалаш латт. Укх гаргарча хана чакхдарга боахаме техникаеи инвентареи ремонт яра балхаш а. Доккхий къахьегама толамаш доах хьалха латтача механизированни звеношка.

Шоай болх лерттIа вIаштIехьа а баьккха дика а сиха а тоаю юрта боахама техника Нестеровски станицерча механизаторашa. Февраль бутт боалехьа ремонт йистейаккха лаьрхIад цар.

И. ГУЗЕЕВ.

СУДА ЗАЛЕРА

ЖУРНАЛИСТА СИЙ ДОЛА ЦIИ

Дешарашта дагайоагIе «Известии» яхача газета тIара хьа а иийца вай газета тIа араяьнна хиина «Вай корреспонденти» «Бокъо хоарцонца йоазолургьяцие» яха очеркаш. Урус-Мартана района прокурор хиннача А. Хамзаева «Грозненский рабочий» яхача газета собственни корреспондента Хункаев Махьмада духьала хьувзалаь бокъо йоаца акха гIулкхаш дар цу очеркаш тIа дийцараш.

Из бокъо йоацаш иия белгеи закон талхаделгеи социара КПСС Нохч-ГIалгIай обком шкъейолайийзар. Критика тоIанрен рабсалькораш изераба рен духьа провокаци лелаярал обкома бюро решенех партера а баххара а дIа а ваьккха, уголовни бехктокхаме ваар Хамзаев.

Урус-Мартана района прокурор хиннача А. Хамзаева деша следстви лелаяьй Российски Федераце прокуратура. 1963-ча шера 27-ча декабре Ставропольски края суда уголовни гIулакхаштта йолча судебни коллегена хьалхашка еттар из. Из деш дувцачара язъяь «Ставропольская правда» яхача газета специальни корреспондента А. Манцке заметка кепа тох вай тахан.

Цук цIи Хункаев Махьмад яхаш я. Денал долча сага юхь, цIена хьежа-юкъ, сийрда бIаргаш. Лакхача дегIара, хоза кеп йолаш, маьже чIогIа йолаш волча цунна цу сахьате безам тIабода. Кхетаде етта да ше ваьча Нохч-ГIалгIай мехка дукха хьаьший, доттагIий болаш из хилар. ХIаа, из цига вова а воа, веза а вез: вова «Грозненский рабочий» яхача республикански газета тIа араюлача цуи корреспонденцехи фельетонехи, из веза, цуи сий ду къайле йоацаш хетар духхьала дIаоалаш, партийни журналист хила воагIача тайпара принципиальни, къинаре хилара. Цун цIи йоакккаш хезача «тарре» дегI агаш бола жуликаш, йовсараш, чинушаш кIезига бац.

ЦIаьхха — гIелал лайнар. «Хатто хIама дий хьа, гIелал лайнар?». Ма чIоагIа ца товш дош да из денал долча Хункаев Махьмадаца. Мала вол из цунга гIелал енар?

Укхаза дIаала деза, цаггахьа мара нийслуш доаца тайпа дош дувцача судера еш ер репортаж хилар. Журналистах гIертилга вIашагIделла, цунга гIелал еча района прокурор. Шаккха бехк е боацаш лаьца чувелла республикански газета собственни корреспондент. Мишта йиш хиннийлеш из тайпа гIулакх хила?

Из хаттар дар Нохч-ГIалгIай АССР Урус-Мартана района прокурор хиина А. Хамзаев бехке веш дола дош дувцаш массехк ди доаккхаш Ставропольски края суда уголовни гIулакхашта йолча судебни коллегена хьалхашка лаьттар. Из, хIана судо бехке веш хьалха прокурор хинвен вола Хамзаев вар цIена а дейал долаш а волча корреспондента йолча футтаройна законех доацаш Хункаев лаца бокъо еиар. Из бахьан долаш тхе дийнахьа лаьца ваьллев Махьмад. Хеза хIама дий ца!

СаббарагIа, чIоагIа тарко еш массе оагIорахьарей тоак гIулакх Н. П. Касторнов председателал деш а волаш йолча судебни коллеге.

Деш дувцаш даттар, хIара керда дотъамца дикагIа, къахегIа хьавов Хункаев Махьмад, шаьратIа бIаргегу парте карцахьа лаьрхIа бокъо йоацаш низаш дарей бехк боацаш сайкцаш теларен методаш юхаоттаe а гIерташ, футтаройна, вуламерча тайпара критика тоIаьча Хамзаевца цун баьшнача къовсама политически маIан.

Халон сатем боацаш бола тазатчика болх кара а ийца ше дIаволавеннача юкхье дена Махьмада хьахьекхар шийта из болх геттара дика булургхилар, цхьабакъда, цунах доалла керттердар сийрдача декхарга, коммунистически хоаненга даха ший халкъа новкъарле еш мел дола хIама IаламатеI чIогIа гоама доаш из хилар дар. Цо маййра, партийни хьисапе къовсам лоаттабу Iадатехи шариIатехи юхедисача вола гIулакхашца, -вайна хийра йола идеологии морали лелаярашца, общества, паччахьалкхен чотах баха лошрашца.

...Ше лелаяча тийшача балхаш дукха нах карабихьабар йовсаро Бакриева. Райпотребсоюза председатель волча хана гIалаш санна доаккхий цIенош де а кхоъ «Волга» аца а ахча «Iоадар» цо. ВIалла эхь-бекх ца хеташ горгара нах дIаувттабора цо сельпо председателалла, «шийнах» лелабора шийна гонахьа, вIалла кIеттIа а цо хетаи купешийн IаьдалатIа дIакхувсар иттуман къахаташ.

«Ачхой-Мартански вельможа» — иштта цIи йолаш яр цу хана районни газете болх беш хиннача М. Хункаева язъяь фельетон. Атта гIулакх дацар из — Бакриев воккавелга, Махьмада дика ховра къовсам низкъала хургболга. Цхьаблкъда, вай вахарцара дерригa бакъдар, коммунистически партен вай халкъа социалистически паччахьалкхеи берригa низ цун, Хункаева, вагIув хьаллоацаш, цун гадоенкхаш хургбеций?

Районни газето ший гIулакх чакхдаьккхар, парте гIонча ше хьларах тарра, цо кхоачашдир ший декхар: пана-аькхамна а цун галаьхарашта а боагIаш бола бекхам бир.

Иштарча къовсам тIа чIоагIдуш, денал совлоалаш хьавера журналист Хункаев. Гайка-гекза цкъа Хамзаев Акьъада духьала отта везаш вар из.

Махьмадах Урус-Мартана районе тIоллара республикански газета собственни корреспондент хиннача хана Хамзаев цига прокурор вар. Мичара, прокурор иштта хурга мотташ вацар, Махьмад. Телхар ца дайтара меттел. Хамзаева ше а телхадора законаш, шийгарча гIулакхах пайда а ийбеш, дуламаш лелaдора, бокъо тоIа а еш, шийна ловр дора. Из деррига а шийна хьахозаш хилча бIаргаш дуиша а дах, леррам дIа а къайла Iе йиш яцар, бокъо яцар корреспондента. «Дита из, ма гIерта хьай гIулакх доацача юкъе, нахал совгIа хьога фу хховч цунах? Хьай кертал лакхагIа кхоссалургвац хьо», — яхаш, Махьмада хабараш дувцараш а бар.

— Маьржа яI-кх, уж баскалгий «кIоанолгаш! — йоах Махьмада. — Иниш йох са уж хабараш хьахезача!

Мичара, советски журналиста сийно, коммуниста декхаро дIадехар. Иист ца хулаш цо а Iеш, де доагIар делга. Районни прокурора леладу тIехьадиса гIулакхаш дувцаш ший газета фельетон язйир Махьмада. Из дIа а хеза, чIоагIа корзагIаьвлар Хамзаев. Фу доргдоа-хьогI? Зуламе хIама дага лаьцар цо — доацар хьа а хкелла, корреспондентах меткIаьле араяккха, хулиганал леладеш, аьрдагIа хьувзаш саг ва аьина а, кхы фуннагIа аьина а общественностаеи редахценех хьалхашка из ийрча ваккха, хIаьта журналист мел йоккха сийле йолаш хила веза-м Хамзаева ховш дар, из пхьаккха телха хIама ца доаллаш, цIена хила везилга ховра цунна!

ХIанз, суде дош дувцача мотте, деррига а тIакIалтIа дакхха гIерташ, саттораш еш, кIал ца виса гIерташ ва хьалха прокурор хинвар. Ши хулг тIехьашка а дахийта, хьоккл оттаваьча саго санна, накха тIа а боахаш, вышк санна кхайкача, хIанз а низ боаиза йолча оаяаца, из бакъ а даь дIаоттиде гIерт ше дьечех цхьаккха хIама а футтаройна даь дац, аьнна. Фельетонах шийна цхьаккха хIама а хац, йоах цо, корреспондентаца дог-уйла дика дар, яхаш къарлу из, хIаьта лаца-м цо из «законах» лаьцна, «озабезама» цхьаккха хIама а доацаш.

Цхьабакъда, иштта тIакIалтIадоахаш цо дувцарах хIама хилац. Дукхача тешаша, бакъдараша дувцар кхыча тайпара да. Укх тайпара дийнад из гIулакх.

Газет тоха кийчлуш хиларах са а кхийна, эгтара хьалха Махьмада квартире — вешта аьлча, республикански газета корреспондентски пункте — цIагIара хIамаш яьъелга дир Хамзаева. Бахьан? Архивера хьаракхьаьккхар «Хункаева Халисата (Махьмада сесага) дош». Цхьан хана тика чу болх беш хиинай Халисат, цу чура лочкъаь хIамаш йихьай, цу тайпара, шу дьыначул гIехьагIа, из тика яхьара кхалсат бехке а лаьрхIар прокурора. Хьайла миштад «озабезам» ца хилар!

Соь чIоагIа бохам баларах ха йоацаш бер де хьайза Халисат больнице йихьар. Ираза, зулам ца доалаш дисар из гIулакх. ШоллагIча дийнахьа воI ваьа хьона, аьина, лораша кхаъ а ловца а баькхар Махьмадага. Духхьашха ваьча воIа лоаца баккха доттагIий баьхкар саррахьа.

ДIахордар деррига а воча детективни романа тIа хулачох тарра хилар. Хьашийн дIа-хьа а къесташ цIаха баьлар, царех цхьаьнена ййттар, нах гулбелар, гIар хиннача метте кхайкa хьавийхар Махьмад а, беррнгаш а милице бахар. Ма гIоззаьына хьайзар меттаь прокурор! Цу сахьате вена хьакхаьчар из. Милице чIоагIа гIараш ай а ина дийцар гIулакх, уж къамаьлаш долча хана лаца а лаьца корреспондент чуволла гIерташ вар прокурор. Цхьабакъда, из Iовдала хIама кхоачешде раьза волаш саг ийсвалазар цунна: законах доацаш пхьаккха хIама мичад корреспондента даь.

Оалаш ма аий, Iуйре сайреввл хьаькъалегIа я, аьле, Iурре Хамзаева шийха дIатехар цу хана милице работдела начальник хинна Сушков. Цар вIештIехьдоакк тамашие документ — М. Хункаева къинорх йола справка — Iоадалча яппарехи доркачен бIехачен чинушеша дагалийкача доацарехи дизза дола документ.

Сушковгара лотъам эпача хана юкъ-юкъе бела ца луш Iелапар залера нах. Лакхера юридически дешар дийша ваьннача цу сага Уголовни кодексах шийна цхьаккха а хIама ца хоч кеп уттаю, хIаьта иштта мара общественни порядок лораелга тIадожаш волча шин де дезачох а кхеташ вацар из. Председателал деш волчо атта гучадоакк Сушков Хамзаевна барта ваха хилар, из карилувлга, журналистах гIертача, цунга гIелал яхьача цо дакъа лаьца хилар. Цунна, Сушковна, эхь хет хIанз суда хьалхашка, бордаш дегт:

— Бехказа валийталаш, из совна дагадагIац, вицвеннав со.

Цунна цхьаккха хIама а дицденнадац. Цунна геттара дика дагадоагIа Хамзаевца цхьана ше леладаьчох фу оал — бокъо йоаца низаш дар, законехь доацар леладар. Духхьала цу шинне вIашибарта а баха хьовзадаьча гIулакхах малха яьлар корреспондент Хункаев соцаварен цул тIехьагIа лаьца чуволларен хьакъехьара провакационни распоряжени.

Сушкова дувчацунга ладувгIача хана малагIа дергда ца ховш вус: цу лоаца хьаькъал долча сагах веларгва е цун наьхха тIа вузовски знак йоаллаш хиларах, цхьан юкъа мукъагIа цунга Iаьдал карадкхачийта хиларах эгIазваха хьовзаргва. Ше деча къамаьлаца цо «тийшаболх» лерхI корреспондента даьчох.

— Фу дагадолаш ях Iа из? — хетт председателал деш волчо.

— Аз шийта хабинетера дIаралаьвала аьлча, цо араваьла ца тигарах ях, — шек ца воалаш жоп лу Сушкова.

— Фу дувц Iа хIанз, «тийшаболх» яхача деша маIан кхеталой Iа?

— Цунна хьа гIулакх дац! — дегабуам бу Сушкова.

Иштта цу тайпарча шоай вижелца хьаьигьал лоаца долаш, критика лоа ца луш, вахара тIехьайиса, кхетам боацаш, политикана боацаш болча наха мара кхы де йиш йолаш хIама а дац на-м. иийсалар дувцаш волча советски журналиста низ болга.

Цар-м цкъы доккхагIдар а дир — воI ваьккхар цунах. Бер а даь больнице улла Хункаев Халисат йолча цунгара лотъам эца следователь вахийта дагадекар Хамзаева. Бер даь уллача кхалсагагара лотъам ца ийнача къейлагIоргдолаш, Iалаьмате доккха уголовни зулам долаш санна! Иштта дIахайра кхалсата шийма лаьцалга. Укх тIехьарча деношка тIа мел кхаьчачо салла чIогIа сэготдаь хьовзарах ирхкха ленъар цун. Хь йоацаш даьча бера ваштa шура къуякха йийзар, лазар а хьаьрча бер делар...

Иштта бокъо йоацаш беш бола иия дукха бIаьхбала йиш йолаш бацар. ХIанз, вай вахара массе даьъе а ленински боармаш парте юхаметтаоттадаьча хана ше санна вар кхы хуле а тамаш йолча Хамзаева гIулакхаш перспектива йолаш дацар. Парте обком кийсеелар гIулакхa. Законехь доаца гIулакхаш сoцадир. Партера а балхара а дIа а ваьккха, уголовни бехктокхаме ваар Хамзаев. Обкомо чIоагIа бехкбир къаьрзаьнар ханнахьа юхи ца техача районни кулгалхошта а.

ХIанз Хамзаев суда хьалхашка жоп луш ва. Цунна яла йоагIача тайпара торо елар къамаьл де. ХIаьта цо дукха а доккха а дийцар, ихандартах къахкий хурек е а гIерташ дийцар. Цунах хIама хилазар!

Деш дувцача хана зале вагIаш юкъ-юкъе дагаухар: цхьаккха саг воацача юстера-ара мича лелада Хамзаева леладаь гIулакхаш, дукхха а гIулакхера нах ма хиннабий цунна гонахьа — шоашкарча гIулакхех а общества хьашташи советски граждани бокъонаш лорае, законех доацача гIулакхашца къовсам лоаттабе, бокъо йоацаш низаш дента соцаде декхарийла бола нах. ТIаккха хIаьта?

Тешалла ийла лавир суде Л. М. Васильев. Хамзаева корреспондента иия баьча даькъавача деношка, лакхера юридически дешар дийша а ваьнна, хIаьтта ший практически болх дIаболабеш вар Васильев. Подхалимон карьеристен санна дIаболабир цо из. Бакъдараш теркал а ца деш, бехк бе йиш йола цхьаккха хIама карахь а доацаш, Хамзаева болча тоама постановлени язйир Васильева Хункаев соцаварен лаьца чуволларен хьакъехьа, из тамашие чIогIа оарцагIаьвлар больнице уллача Махьмада сесагагара лотъам эца гIерташ а.

Бакъдар ха гIерташ кинналоций цун из? Хиииалац — ший гIулакх лакхие безам болаш гучаьйккха кIезигал яр из.

* * *

Ше санна дар цаггахьа мара ца нийслуш дола из дош ялх дийнахьа дийцар. Деш дувцача хана юха а юха е духхьалои хоадамболлайна карцахьа лаьрхIар критика тоIаелга, партен халкъон харцьаь бола бахкбоацаш нех хьувзабара, доацараш уггадара, бакъдараш харцахьа вахара методаш мича бесса оттаь а юхаоттае гIертилга. Ший эргигача цIенална къаьга хьалхашка оттар денал долча, принципиальни волча корреспондентах Хункаев Махьмадах дола бакъдар.

8-ча январе судо кхел хьаккхийр. Саккхунашехьа законах доацаш журналисте дацарах судо цхьан шера ийзата волча суд йир хьалха прокурор хиннача А. Хамзаева.

Судо яьча кхель чIогIа раьза хилар дош дувцача хана зале кийнараш.

А. МАЯЦКИЙ.

(«Грозненский рабочий»).

КРАСНОДАРСКИ КРАЙ. ДIадаха шу дика хамаьхал а балхаш чакхдаьккхар искусственни аIраш деча Армавирски комбината. Плана совнагIа бIаьш заараш сома маьха продукци арахийцар цо.

ХIанз дукха ха йоацаш хьалхий регенераце цех—цу цехе экспони хьоасен капрони хьерагъа хьалхагIа йоагаеш хиннача геттара тахнехьинача хьаяча чархех. Ца йойтаи «кIалхара яьхача» метериалех хьаде йиш а совдбаракъанига дIадайи а, капроиан латта а, иштта кхийола хIамаш а.

Сурта тIа: тахнехьинача хьаьча чархашкара болх бе агрегат кийчбеш болах воккхагIа ваьй механик Ф. Шаров (аьрдехьар вар) слесарь Н. Бородин.

В. Турбин сурт.

ТАСС фотохроника.

СОВЕТИЙ БОЛХ — НАЬХА ХЬАШТАШТА

Соахка района исполнительни комитето баь болхи 1964-ча шера декхараши дувцаш сесси хилар Грозненски районни къахьегамхой депутатий Совета.

Исполкома балха кIоаргга критически анализ а еш сесси къамаьл дир районни Совета исполкома председатела вов. Эсенбаевас. Парте XXII-ча съезден КПСС ЦК ноябрьски Пленумен решенеш кхоачашъеш дешара, унахцIено лорайра наьха культурни хьашташ кхоачашдара тIаьхийтаир 1963 шера районни Совета исполкомо керттера уйла, аьлар цо. Юртий Советашта кулгалдента тоаваьл исполкомо. Укх тIехьарча хана шоай декхараш дикагIа кхоачашде йолаелай юртий Советаш а.

Нохчий кхалсаг, Дадаева Мина председатель йолча Толстой-Юрта Совета болх къахстта белгалбаьккхар вов. Эсенбаева. Массехк бетта мара из болх ше ца бешашехьа дIадехача шера дикка тоабаьб я. Дадаева цу юрта Совета болх. Укхаза, лаьттачахьа ю исполкома заседанеши сессеши, бокъонца лакъа лоац шоай Совета балхаца духхагIболча депутаташа. 1962-ча шерачул шоэза духхагIа ехкай бакача наха паччахьалкхенга шура.

Къамаьл чакхдоаллаш хаькъа дешара, унахцIеноа, культура, шиленни отделий цхьадолча кхоачамбоацарех лаьца дийцар вов. Эсенбаевас.

Райисполкома балха кIоарлга критика еш къамаьлаш дир арелоех дукхача депутаташа. Масала, нагахьа санна, хьалха райсовета юрта боахама производстве уйла а еш хиннаяла, хIанз из декхар цунна тIерадаьннад. Цу гIулакха лоархIам а беш, ший беррига низ бахархой культурно-бытови хьашташ кхоачашдара тIаберзабе беза исполкомо, аьлар депутата вов. Илюхина.

Халкъа дешарое унахцIеноа гIулакх леретIа тоадe вIаштIехьдаьннадац исполкома. Цудухьа, 21 процент берашс дешара тIехьадусаш да районна школашка. Иттаи ээар сомаш паччахьалкхен пайда боашаш доадер да из. Кхы а воаIа да вай районе хIанз а дешарзен кIеззига дийнне бола кхийна цах хилар. хIаьта из болх эсала а лелабу вай. Цу гIулакхах дизза жоп дала деза райисполкомо.

Халкъа сайн бенначa тешама болхха лоархIам бу да, хIаьта сай депутата декхараш бокъонца кхоачаш а дина из тешам ца боабe а гIерт со, аьлар районни Совета депутата Абубикарова. Нах сходашка гул а беш, царна исполкома, лакхехьарча органий решенеш дIайовзийташ. совхозий алаташ чу эпараи бахархошкара юртболахама продукташ эдара алакаш кхоачашъераи юртий Советашта новкъостал дан хинвeв со. ХIаьта, массанел дукхагIа безе сона сай балхака йувзабенна бола наьха унахцIено лораера болх. Районa дукхаче наьха хьаштаи кхоачамдеш я тха Горячеисточненски больница. Наьха унахцIено лорайра дукха балхаш ду оаха. Бакъда духхьал тхоай районе бахача наьхачарел совгIа кхыча наьха а хьашташ кхоачашдеш больница хиларах дукха новкъа хIамаш нийсденнад тхона балха тIа. Районе керда больница хьаенга Министрий Советаца хувца деза райисполкомо.

Тха йоккха йоаца коллектив коммунистически къахьегама цIи яккхаре къовсам лоттабеш я, аьлар социальни Iалашон отдела заведующе вов. Лиува. Вахархой хьашташ кхоачашдара хоадамболлаш тоалмаш даьхад отдела болхлоша. Гаьнна яача юрташка бахача пенсионерий, дукхха бераш долча нанай, тхоашкара новкъостал эшача кхыча наьха хьашташ дикагIа кхоачашдара уж бахача дIа а улаш карна эпарашко хьож тхо. Бакъда, цу лоархIамерча гIулакха цхьайолча юрта Советий кулгалхоша тхона новкъостал-м дац. Масала вов. Айбов председатель волча юрта Совето из болх бе цIенош далаизар тха болхлоша.

Цхьайолча наха сов доахк лаьдарца леретIа къовсам лоттабеш юкъ-юкъера юрта Советаша, яхаш дувцар сесси къамаьлаш даьча дукханеша. Масала, Чаьчна, Пошка-АтагIа, Дечк-Варар, Алхан-Кала яхача юрташка гоаршан вераш хIаьнга 3—4 денна бийлаш, 7—8 уггагIан хьадар дукха нах ба. Цу гIулакхах ла лахар зеш а яц цу юртий Советий исполкомаш.

Цхьайолча юрта Советашта цу гIулакх иштта леттаи хилар райсовета исполкома дIехайтад финансий отделе, аьлар ше хьамаьл деш вов. Штанина. ХIаьта а тIехзалла хьа цу гIулакхех лаьца юрта Советашкара доагIа жоп хьалтенаш-м ца райисполкомо. Уж доахад ди-тIехьа дукхагIа кулаш дегт, хIаьта, колхозий совхозий дьаI Iенаша доахадерш совгIа а иехьарча хьайбай доакъараш летаьдаш моттигаш а хул цига. Цу дешв йоккха лелерла цо райисполкомо.

Сесси чакхйоаллаш къамаьл даьр Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета председатела заместитела вов. Кодзоевас белгалдаьккхар райисполкомо даь цхьадола дика гIулакхаш, керттера кхоачамбоацараш. Масела, аьлар цо колхозий, совхозий, общественноста рузкъах кIоашта хьалхьо клубеш, библиотекаш. Общественноста дакъа а лоацаш предприятей чотах бахархой хьаштаи кхоачашдара гIишлош хьалъе оаш Новосибирски областерча къахьегамхоша санна, аьлар цо. Къахьегта тIадеша доацача ахчах ийзь нашиш, цIенош, дачаш гучаяхара а хьакхара а общественни низ тIаберзабара гIулакх эсала лелалу депутаташа, аьлар. вов. Кодзоева ший къамаьл чакхдоаллаш.

Хьалхашка летточа декхарий, депутаташа даьча критически къамаьлий лоархIам а беш, организационно-массови, культурно-хьетама болх тоабара бола сацам бир къахьегамхой депутатий Грозненски районни Совета сесси.

И. ПОГОРЬЛОВ.

ПИСАТЕЛАШИ КИНЖКАШ ДЕШАРАШИ ВIАШАГIКХЕТАР

Укх деношка ший доттагIай хIирий, нахчий, гIалгIай писателаши шийца а болаш дукхача шеранна ваьхача КъилбаседанХIирий АССР, Пригородни районерча Балта яхача юрта ваххар гIалгIай поэт Дж. Яндиев. Iалаьмате дукха бар писателаш боагIа аьнна юрта кладубена хинна нах. Зрительни зале меттел коридор а хьалйиззар. Цига бар эрсий, гуржий, хIирий, гIалгIай, кхин кхалех бола нах.

Поэта Яндиева творчествон лаца собрани хьайийлар Пригородни производственни управлене парткома секретаре заместитела. Лоаца поэта творчестве а-цун лакар а дийцар писатела Б. Зязикова. Цул тIехьагIа къамаьлаш дир хIирий, нахчий, гIалгIай писателаша.

ХIирий меттала шоаш кардий Дж. Яндиева стихаш а еаш дийцар поэта творчествах хIирий поэташ Г. Кайтуков, В. Гасиев, кхыча къамаьлаш дир Нохч-ГIалгIайн писателаша М. Мамакаев, А. Ведзижев, И. Базоркин.

Собране [illegible] баллдоевлар советски литература [illegible] мехкарча халкъий доттагIал чIоагI дош а царна къаьра бусама [illegible] а бола [illegible] а [illegible] этта хилар. Iалаьмате доккха [illegible] долаш хIала да [illegible]. Балта санна болча [illegible] юрта Iоаьхе гIалгIай кIоашках [illegible] хилар а [illegible] юрта бахача дукхачо поэтах болар [illegible] шоай [illegible] поэт лоархIам хилар а. Сийлахь боккхачо Октябрьски революцех паччахье Iаьдала къамаьнта юкъе дийзза мостагIал дIайоаккхаш, тIехьабоккхе кхалий культура лакхъеш Коммунистически партео Советски правительствой [illegible] гIоцрапа революцешкон дIулоахах дIоаккха баршу да из.

Собрани [illegible] хулбенараша бориал а салам хьалоаьл дир Дж. Яндиева. Цо дийшир гIалгIай а эрсий меттала а ший стихаш. Дж. Яндиева стихаш дийшир хулбенашкарала Х. Нурадилова а гIоракха Нохч-ГIалгIай Драматически театра артиста Цицкиева а.

Хоза , [illegible] [illegible] арахчхалаьлар собрани.

ПАНАМЕ ЦIИЙ МЕХКАДЕШ ХИННА СОБЫТЕШ

Паname дерригача халкъа эгIаздо гIаттар — цкъаьннахье хинна хIама дац. 9 январе саррахьа мехка дIайоделаина событеш — ВIашагIкхийттача Штаташа Паname долвча колонизаторски политикана халкъ чIоагIа эгIаздахарах хьахинна хIама ха.

Паnamиаш духьала ба ВIашагIкхийттача Штаташа республинах хьоарчадаьча 1903, 1936, 1955 шерашка яьча доала договорашта. Цу договорех США-с канал а хьалаьцад, хьаьда ха а йоацаш боацча маьхах Панамски канала зонах — канала шиниа а оагIоракхьа гIолла болача 8 миль шерача лаьттан аьсах пайда эца бокъо а яьккхай.

Канала зона доал деш ва США президента уттаеш вола губернатор. Цу районера законаш США конгрессо тIайиу. Канала эксплуатаци ярах Панамски канала компанена хьатIабоагIа пайда 100 миллион доллар совгIа ба; хIаьта цу цхьан хана хIара шера Панамана каналах дIателар шин миллион доллар кховчашъ доацаш мара дац.

Ше доаяла отталеш йола соглашенеш США-ца яра духьала дукхача шерашка тIагIертта къовсам доаттабаьб панамски халкъо. Паnamски дунеш общественносто иза тIабахьарах кIезига-дукха хиенай ВIашагIкхийттача Штаташа. 1903 шерарча Панамо-Американски договорага 1936 а 1955 а шерашка юха а хьажар бахьан долаш США-с кIезиг-дукха лакхбир шоаш канала эксплуатаци ярах тола мах. 1963 шера январь бетта Панама бокъо лаьлар канала зоне американскеначов найеса ший къаман байрах хьалькха.

Цхьабакъда, иштта мара ца на хааро кхоачамбец мехка канали Панамски канала зонех юкъалуга а цу районе Панамай йолад суверенитеташ хулийтаига а дIаделаш йолча панамски общественноста. «Панамски канал — Панамана» яхаш лозунг а долаш из бола болем гIеттаб Панаме.

ХIанз берригача мехка демонстрацеш хул США-с Паname лелачa колонизаторски политикане машарерча студенчески демонстраце лакъа лоацаш хинаррий цIий йохкадеш американски бIуно даьча доанеи духьала.

А. ПАВЛЕНКО,

ТАСС корреспондент.

УнахцIено лорайра гIулакх хIанз а «лазар» дIакъастанза да Италe. Обществана юкъе эоронна эсалагIа боацача наьха а кхыметтел низ дIа ца кховчаш, селла дукха мах боакх дарба дерг ерригача медицински учреждененша. Кхаь бетта болкхочоа доагIа алани миссел мах бола цхьан бетта больнице дарба дайтарга. Больнецешкара моттигаш тоъаш яц.

1958-ча шера хIара 1000 сага лоархIаш 5 менги кховчар больнецешка. 1963-ча шера 4 менги мера ца кхоачаш чухнаьха даьйнад уж. Эггара дукхагIа бала кхоачараш бераш да: Iалаьмате чIоагIа даьржад туберкулез, полимиелит, иштта кхийола лазарш. Из гIулакх иштта доллашехьа а дукхача провинцешка вIалла а берий больницеш яц, хIаьта йолча а геттара воча хьал тIа а уж: готта, цIенош тищдеана, бIехa.

Сурта тIа: Неаполерча «Ревискьери» яхача берий больницера барзкъаш дутта моттиг. Больница администрацена ла а лайне ер сурт арадаьккхад «Темпо» яхача журнало. Иштта калача хьал тIа болх баьла ца боалача кхалнаха хIара денна тIакатташ ба инфекционни лазар хиларах бола кхерам. «Темпо» яхача журнала тIара сурт.

(АПН).

США-цара ДОГОВОР ХОАДАДУ ПАНАМАС

ВАШИНГТОН, 11 январь. (ТАСС). Панамера деча хоамех, Панама правительства кьакхайкадаьд, Панамски канала доал дара хьакъехьа даь хинна США-цара договор ше доадеш хилар а цу договорага юха хьажжалца йолча хана США-цара ший дипломатически гIулакхаш Панама юхаоттадерг ца хилар а.

Селхан саррахьа Вашингтоне КIайча цIагIа баьлар Панама президента Чиаре канала доал дара хьаькъехьарча договорага юха хьажарах дола дош президента Джонсона хьалхашка оттадаь хилар. .

ФКП ЦК ПЛЕНУМ ЧАКХЪЯЬННАЙ

ПАРИЖ, 11 январь. (ТАСС). Ший болх чакхбаьккхаб Парижах йоаллача Иври яхача городе 9—10 январе хиннача Французски коммунистически парте ЦК пленумо.

Пленумо тIайийцар Политбюро члена Жаннета Вермерша ьйча доклада парте аргIанарна 17 съезда хийцаьча резолюци проект, чIогIийн съезд хьажийта тIаэхьарйолаш йола парте кердача устава проект.

Цу пхьан хинна пленумо могайир укх шера бIаьстая юхье Франце хургдолча кантональни хоржамешка кийчо ярен парте дакъа лацарен хьакъехьа ФКП ЦК секретара Жака Дюклос яь доклад.

ФКП ЦК Пленумо цу тайпара решени тIайийцар 1964 шара май бетта 14-чу 17-чу деношка Парижехь парте аргIанара 17 съезд чакхъяккхара хьакъехьа.

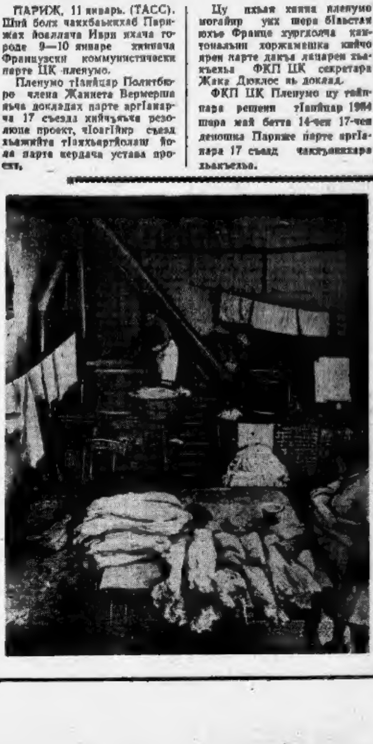

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, ЦIеча фронтовикий улица, 10. Телефонаш: редактора вав. — 2-07-01; бехктокхама секретара — 2-40-40; партийни вахарца, промышленностан, вуртбоахамин [illegible] отделий — 2-35-72.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных Фронтовиков, 10. Телефоны: зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-40-40; отделов партийной жизни, промышленности, сельскохозяйственного и писем — 2-35-72.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революцин проспект.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции.

СФ02012. Заказ № 210.